

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

Delårsrapporters tillförlitlighet

Magisteruppsats i företagsekonomi
Extern redovisning och Företagsanalys
Vårterminen 2007

Handledare: Ulla Törnqvist

Författare: Andreas Forslund
Fredrik Lundberg

Förord

Efter tio lärorika och spännande veckor med många företagsbesök är vi glada över att kunna presentera den här magisteruppsatsen inom Extern redovisning och Företagsanalys.

Delårsrapporters tillförlitlighet har varit ett intressant ämne att studera och vi vill passa på att tacka samtliga personer som hjälpt oss under arbetet med uppsatsen. Först och främst vill vi rikta ett tack till respondenterna för det vänliga bemötandet och för att ni delade med er av era erfarenheter. Intervjuerna har varit en stor inspirationskälla för uppsatsen.

Slutligen vill vi också passa på att rikta ett stort tack till uppsatsens handledare Ulla Törnqvist, professor på Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, som har delat med sig av sina erfarenheter och synpunkter på ett konstruktivt och bra sätt.

Göteborg den 31 maj 2007

Andreas Forslund

Fredrik Lundberg

Förkortningar

EFRAG	European Financial Reporting Advisory Group
FASB	Financial Accounting Standards Board
IAS	International Accounting Standards
IASB	International Accounting Standards Board
IFRIC	International Financial Reporting Interpretations Committee
IFRS	International Financial Reporting Standards
ISRE	International Standard on Review Engagements
RR	Redovisningsrådets Rekommendationer
RS	Revisionsstandard i Sverige
SFS	Svensk författningssamling
SOU	Statens Offentliga Utredningar
SOX	Sarbanes-Oxley Act (SOA, även kallad SOX)
SÖG	Standard för översiktlig granskning
ÅRL	Årsredovisningslagen

Begreppsförklaringar

Analytisk granskning - Med begreppet menas analys av väsentliga nyckeltal och trender. Vidare undersöks svängningar och förhållanden som inte stämmer överrens med annan relevant information, eller som avviker från förväntade värden.¹

Delårsrapport - En rapport som inte är lika detaljerad som en årsredovisning. Den är ett sammandrag av ett företags resultat och finansiella ställning för en period som är kortare än ett räkenskapsår. Kravet att offentliggöra delårsrapporter ingår i Stockholmsbörsens noteringsavtal. Målet med delårsrapporten är att ge en bild av viktiga händelser och förändringar som skett i ett företag sedan den senaste årsredovisningen.²

God redovisningssed - Är en rättslig standard som grundas på lag, praxis och rekommendationer. Detta innebär en skyldighet för företag att följa lagstiftning och de redovisningsprinciper som anges i lagen. Termen praxis förknippas med vad företag gör, vilket blir en sedvana.³

Rättvisande bild - Innebär att balansräkningen, resultaträkningen och noterna skall innehålla sådan information som gör att läsaren kan få en riktig bild av företagets ekonomiska situation.⁴

¹ Samlingsvolymen 2007 Del 2, s. 352

² Nordman (2005), *IAS 34: Delårsrapportering*, s. 2

³ Samlingsvolymen 2007 Del 1, s. 1565

⁴ Samlingsvolymen 2007 Del 1, s. 1565

Sammanfattning

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Extern redovisning och Företagsanalys, Magisteruppsats, VT 2007

Författare: Andreas Forslund och Fredrik Lundberg

Handledare: Ulla Törnqvist

Titel: *Delårsrapporters tillförlitlighet*

Bakgrund och problem: Till följd av att delårsrapporter har blivit mer centrala som beslutsunderlag för analytiker och aktiemarknaden i stort, är delårsrapporternas tillförlitlighet av vikt. I praktiken är det en svårighet att veta hur tillförlitligheten i delårsrapporterna kan skapas. Revisorerers översiktliga granskning av delårsrapporterna är inte ett krav och granskningen är heller inte lika omfattande som vid en revision. Det är därför viktigt att reda ut hur företag kan säkerställa delårsrapporters tillförlitlighet, samt vad olika aktörer som revisorer och analytiker anser om delårsrapporters tillförlitlighet.

Syfte: Studiens syfte är att ur ett explorativt angreppssätt undersöka och finna mönster om hur tillförlitligheten i svenska börsbolags delårsrapporter säkerställs samt huruvida revisorer och analytiker anser att delårsrapporter är tillförlitliga. I ett vidare perspektiv är ambitionen att bidra med en kunskap om hur tillförlitlighet kan skapas för att få en mer effektiv marknad.

Avgränsningar: Uppsatsen avgränsas till att studera bolag noterade på listorna Large, Mid och Small Cap. Vidare avgränsas studien till att undersöka hur aktörerna revisorer och analytiker ser på delårsrapporternas tillförlitlighet.

Metod: Undersökningen använder sig av en kvalitativ metod. Mot bakgrund av uppsatsens frågeställningar har studien ett explorativt angreppssätt. Respondenterna utgörs av åtta noterade bolag, tre revisorer, fyra analytiker samt en representant för Kollegiet för Svensk Bolagsstyrning. Analysen görs med hjälp utav tre olika teman noterade bolags perspektiv, revisorerers perspektiv och analytikers perspektiv.

Resultat och slutsatser: Efter att ha studerat lagar och reglering för delårsrapporter, samt tagit del av respondenternas svar, kan det konstateras att delårsrapporternas tillförlitlighet säkerställs på företagen med hjälp av enkla och väl inarbetade rutiner samt genom att ha kontinuitet. Viktiga delar av säkerställandet var en god intern kontroll samt att företagen arbetar proaktivt gällande anpassningen till nya lagar och regler. Revisorerna ansåg att delårsrapporternas tillförlitlighet överlag var god. Vidare tyckte revisorerna att den översiktliga granskningen inte direkt bidrog till att öka delårsrapporternas tillförlitlighet, men att den översiktliga granskningen fungerade som en kvalitetsstämpel för marknaden. Även analytikerna ansåg att tillförlitligheten i delårsrapporterna var god, då dessa upplevdes ha konsistens. Då analytikerna själva inte har kompetensen eller tiden att granska delårsrapporternas tillförlitlighet ansåg de att revisorn fyllde en viktig roll. Detta tack vare att revisorn gör en objektiv och extern granskning av delårsrapporterna, vilket i sin tur ansågs öka tillförlitligheten. Alla respondenter hade en tro om att delårsrapporteringen framöver kommer att formaliseras i syfte att öka jämförbarheten, vilket skulle medföra både för- och nackdelar.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING.....	1
1.1 Bakgrundsbeskrivning.....	1
1.2 Problemdiskussion	2
1.2.1 Frågeställningar	2
1.3 Syfte	2
1.4 Avgränsningar	3
1.5 Fortsatt disposition	3
2. METOD.....	4
2.1 Undersökningsinriktning.....	4
2.2 Forskningsansats	4
2.2.1 Induktion	4
2.2.2 Deduktion	4
2.2.3 Abduktion.....	5
2.2.4 Val av ansats.....	5
2.3 Forskningsstrategi	5
2.3.1 Kvantitativ metod.....	5
2.3.2 Kvalitativ metod.....	6
2.3.3 Val av strategi.....	6
2.4 Urvalskriterier	6
2.5 Datainsamling.....	7
2.5.1 Primärdata	8
2.5.2 Sekundärdata	9
2.6 Metod för analys.....	10
2.7 Studiens tillförlitlighet.....	10
2.7.1 Validitet.....	10
2.7.2 Reliabilitet	11
2.7.3 Källkritik	11
3. REFERENSRAM.....	12
3.1 Begreppet tillförlitlighet.....	12
3.2 Reglering för noterade bolag.....	14
3.2.1 Lagreglering	14
3.2.2 Självreglering	15
3.2.3 Stockholmsbörsens noteringsavtal	15
3.2.4 Föreningen för god sed på värdepappersmarknaden.....	16
3.2.5 Aktiemarknadsnämnden.....	17
3.2.6 Kollegiet för Svensk Bolagsstyrning.....	17
3.2.7 Näringslivets börskommitté	18
3.2.8 Rådet för finansiell rapportering	18
3.2.9 IAS 34 Delårsrapportering	19
3.3 Revisorers regler för översiktlig granskning.....	20
3.3.1 Standarder för översiktlig granskning	20
3.4 Analytikers synsätt	22

4. EMPIRI	24
4.1 Presentation av respondenter.....	24
4.2 Telefonintervju med Bengt Ragnå på Handelsbanken.....	24
4.3 Personlig intervju med Håkan Hellström på Castellum.....	26
4.4 Personlig intervju med Anna Sikström på Volvo.....	28
4.5 Personlig intervju med Esko Österbacka på Hemtex.....	30
4.6 Personlig intervju med Göran Hermansson på Concordia.....	32
4.7 Personlig intervju med Stefan Borg på Borås Wäfveri.....	34
4.8 Telefonintervju med Anna Ahlberg på Vitrolife.....	35
4.9 Personlig intervju med Lars Sundqvist på Sigma.....	37
4.10 Personlig intervju med Fredrik Jonsson på Deloitte.....	39
4.11 Personlig intervju med Conny Lysér på KPMG.....	41
4.12 Telefonintervju med anonym revisor.....	43
4.13 Telefonintervju med Peter Malmqvist på Nordnet.....	45
4.14 Personlig intervju med Joachim Engelbrecht på Danske Bank.....	46
4.15 Personlig intervju med Patrik Setterberg på Danske Bank.....	48
4.16 Personlig intervju med Karrim Hajee på Dunross & Co.....	49
4.17 En kort fråga till Kollegiet för Svensk Bolagsstyrning.....	51
5. ANALYS	52
5.1 Noterade bolags perspektiv.....	52
5.2 Revisorers perspektiv.....	53
5.3 Analytikers perspektiv.....	56
6. SLUTLIG REFLEKTION	58
6.1 Avslutande diskussion.....	58
6.2 Förslag till fortsatt forskning.....	60
KÄLLFÖRTECKNING	61

BILAGOR

Bilaga 1 - Frågeformulär till noterade bolag

Bilaga 2 - Frågeformulär till revisorer

Bilaga 3 - Frågeformulär till analytiker

1. INLEDNING

Det första kapitlet inleds med en bakgrundsbeskrivning av ämnet. Sedan följer en diskussion kring de problem studien avser att undersöka, vilket mynnar ut i specifika frågeställningar. Slutligen presenteras syftet med uppsatsen, studiens avgränsningar och uppsatsens disposition.

1.1 Bakgrundsbeskrivning

För att analytiker av Stockholmsbörsen skall kunna fatta välgrundade och motiverade beslut krävs aktuell information. Denna information behöver även vara korrekt och tillförlitlig. På grund av analytikers ökade efterfrågan på aktuell ekonomisk information är delårsrapporterna mer relevanta än årsredovisningen. Marknaden reagerar i hög grad på informationen i delårsrapporterna och tidigare forskning har också visat att finansanalytiker idag ofta använder sig av delårsrapporter: ”Analytiker använder sig av informationskällor som makroekonomiska prognoser, pressreleaser och delårsrapporter i större utsträckning än årsredovisningen.”⁵

Tidigare undersökningar visar också att delårsrapporter har blivit mer centrala.⁶ Dock är bolagens delårsrapporter mindre reglerade än årsredovisningen. Detta leder till att bolagen har en större flexibilitet i delårsrapporternas innehåll. Den kvalitetssäkring som revisorn bidrar med är heller inte lika omfattande när det gäller granskningen av delårsrapporter. Detta kommer av ett mindre omfattande regelverk gällande granskningen av dessa. En utökad granskning av delårsrapporterna kan tänkas innebära en ökad tillförlitlighet, men samtidigt medföra ökade kostnader för bolagen. Kostnaden och nyttan av revisionen är således en problematik som måste beaktas.

Snabbheten i rapporteringen kan också i framtiden väntas öka snarare än att avta.⁷ Därav kan det i framtiden bli problematiskt med tillförlitligheten i delårsrapporterna då allt går snabbare och det är därför viktigt att förebygga problem samt att skapa en medvetenhet hos bolagen. Metoderna för att snabbt ta fram en delårsrapport kommer ständigt att förändras. Det som alltid kommer att återstå är det fundamentala, det vill säga hur tillförlitligheten säkerställs. En delårsrapport kan antas ha vissa grundläggande utgångspunkter för att vara tillförlitlig. När snabbheten i den finansiella rapporteringen ökar är det användbart att forska om delårsrapporters tillförlitlighet. Då marknaden i hög grad reagerar på informationen i delårsrapporterna är det av stor relevans för företagen, revisorer och analytiker att veta hur rapporternas tillförlitlighet skapas och säkerställs.

⁵ Aidanpää & Gustavsson (2001), *Företagsvärdering i den nya ekonomin*, Slutsatser från en kandidatuppsats, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet

⁶ Malmqvist (1999), *Tendenser i börsbolagens delårsrapporter*, s. 10

⁷ Folkesson & Kusecek (2006), *Informationsgap? En undersökning om hur företag kommunicerar med analytiker*, Slutsatser från en magisteruppsats, Ekonomihögskolan vid Lunds universitet

1.2 Problemdiskussion

Ett viktigt mål för studier i företagsekonomi anses vara att dels lösa företagsekonomiska problem, dels att förebygga företagsekonomiska problem för att företag skall kunna utvecklas i en önskad riktning och inte komma till skada.⁸ För att Sverige inte skall råka ut för stora redovisningsskandaler är det viktigt att det finns en forskning om delårsrapporters tillförlitlighet då det saknas tidigare forskning om hur delårsrapporters tillförlitlighet kan skapas.

I praktiken är det en svårighet att veta hur tillförlitligheten i delårsrapporterna skapas och säkerställs. En effektiv marknads grundläggande kriterium är att aktörerna agerar rationellt.⁹ För att detta skall vara möjligt behöver informationen som analytikerna tar del av vara tillförlitlig. Ur bolagens perspektiv innebär detta en avvägning mellan kostnad och nytta. Kostnaden kommer ifrån den merkostnad som uppstår vid informationsframtagandet. Nyttan kommer av investerarnas tillförda kapital. Då bolagen själva avgör om delårsrapporterna skall översiktligt granskas har de ett stort ansvar för att informationen är tillförlitlig. En delårsrapport granskas inte heller lika grundligt av revisorer som en årsredovisning. Det är därför viktigt att reda ut hur företag kan säkerställa delårsrapporters tillförlitlighet samt hur olika aktörer som revisorer och analytiker förhåller sig till och tolkar delårsrapporters tillförlitlighet.

1.2.1 Frågeställningar

Ovanstående problemdiskussion leder till följande problemformuleringar:

- Hur säkerställer noterade bolag på Stockholmsbörsen delårsrapporters tillförlitlighet?
- Vad anser revisorer och analytiker om delårsrapporters tillförlitlighet?

1.3 Syfte

Studiens syfte är att ur ett explorativt angreppssätt undersöka och finna mönster om hur tillförlitligheten i svenska börsbolags delårsrapporter säkerställs samt huruvida revisorer och analytiker anser att delårsrapporter är tillförlitliga. Syftet är att nå en kunskap om hur tillförlitlighet kan skapas för att sedan kunna sprida kunskapen vidare och väcka en medvetenhet hos noterade bolag, revisorer och analytiker. Ur ett vidare perspektiv är studiens ambition att bidra till en mer effektiv marknad samt att bibehålla och stärka Stockholmsbörsens förtroende.

⁸ Hägg & Wiedersheim (1994), *Modeller som redskap*, s. 13

⁹ Ross, Westerfield & Jaffe (2002), *Corporate Finance*, s. 341

1.4 Avgränsningar

Uppsatsen avser att avgränsas till att studera hur bolag noterade på listorna Large, Mid och Small Cap säkerställer delårsrapporternas tillförlitlighet. Vidare kommer studien att avgränsas till att se på hur aktörerna revisorer och analytiker ser på delårsrapporternas tillförlitlighet för noterade bolag på Stockholmsbörsen. Genom att ha en bredd av olika aktörer är förhoppningen att detta skall leda till en kunskap om hur tillförlitlighet skapas från ett vidare synsätt. Studien bortser från de utökade regleringarna som gäller för finansiella företag som kreditinstitut, värdepappersbolag, försäkringsbolag samt för bolag med en verksamhet som syftar till att åstadkomma regelbunden handel med finansiella instrument.¹⁰

1.5 Fortsatt disposition

Nästa kapitel i uppsatsen, kapitel två, beskriver studiens metod och tillvägagångssätt.

Kapitel tre utgörs av studiens referensram och kapitlet börjar med en definition av begreppet tillförlitlighet och därefter beskrivs noterade företags reglering av delårsrapporter, reglering för revisorers översiktliga granskning och sist beskrivs analytikens synsätt.

Det fjärde kapitlet består av empirin och där presenteras samtliga intervjuer var för sig. Syftet är inte att undersöka vad varje respondent anser, däremot är det bra att kunna redovisa en respondents tankesätt och uppfattningar hela vägen, istället för att skildra olika uppfattningar för läsaren.

I det femte kapitlet, studiens analys, lyfts starka mönster fram utifrån studiens teoretiska och empiriska material för att kunna analysera materialet med hjälp av studiens frågeställningar. Detta görs med hjälp av tre olika teman, noterade bolags perspektiv, revisorers perspektiv och analytikens perspektiv. Till skillnad från empirin integreras istället respondenternas svar i analysen i form av gemensamma åsikter och synpunkter.

I kapitel sex görs en avslutande reflektion där en djupare diskussion förs om hur tillförlitlighet kan skapas. Vidare förs en diskussion baserat på de erfarenheter som har erhållits under studiens gång. Dessutom utvärderas hur väl teorin och empirin fungerade tillsammans. Avslutningsvis i kapitlet presenteras också förslag på fortsatt forskning.

¹⁰ Följande lagar beskrivs därför inte: Lagen om börs- och clearingverksamhet (SFS 1992:543), Lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (SFS 1995:1559) och Lagen om årsredovisning i försäkringsföretag (SFS 1995:1560)

2. METOD

I detta kapitel presenteras studiens metod. Vidare beskrivs undersökningsinriktning, forskningsansats, forskningsstrategi, urvalskriterier, tillvägagångssätt vid datainsamling och metod för analys. Slutligen diskuteras även studiens tillförlitlighet.

2.1 Undersökningsinriktning

Studiens undersökningsinriktning är främst att försöka finna mönster kring delårsrapporters tillförlitlighet samt att undersöka hur tillförlitlighet kan skapas. Undersökningen utgår ifrån gällande lagar och standarder för delårsrapporter, tidigare forskning samt med hjälp av den empiriska informationen från respondenterna. Allt insamlat material skall i slutskedet analyseras för att försöka lyfta fram mönster utifrån uppsatsens frågeställningar.

2.2 Forskningsansats

Forskning innebär att studera ett samband mellan teori och verklighet. Det förhållningssätt forskningen vanligtvis kan ha är induktiv, deduktiv eller abduktiv ansats. Nedan ges en kortare beskrivning av dessa samt en motivation till studiens val av ansats.

2.2.1 Induktion

Att härleda konsekvenser och slutsatser från praktiska erfarenheter benämns induktion. Forskarna kan således inducera en slutsats utifrån verkliga händelser. Inriktningen är i sig till viss del explorativ och kräver inte att forskaren utgår från en befintlig och fastställd teori. Vikten ligger istället vid att från insamlad data försöka dra teoretiska slutsatser.¹¹ Även om händelserna anses vara sanna behöver dock inte slutsatsen vara sann. Detta eftersom resultaten endast återges med ringa eller ingen kunskap om de bakomliggande orsakerna, alltså verkan utan synlig eller uppenbar orsak. Det främsta syftet med induktiva undersökningar är att skaffa kunskap om ett bestämt problemområde. Detta innebär att belysa ett problemområde allsidigt.¹²

2.2.2 Deduktion

Detta förfaringssätt innebär att slutsatser härleds från teorier. Forskaren deducerar alltså en slutsats utifrån ett antal premisser. Detta arbetssätt kan, som Patel och Davidsson beskriver

¹¹ Patel & Davidsson (1994), *Forskningsmetodikens grunder*, s. 21

¹² Ibid. s. 11

det, kallas för bevisföringens väg. Målet är att finna praktiska bevis för den teori eller de allmänna principer som ligger till grund för forskningen.¹³

2.2.3 Abduktion

Abduktiv ansats kan ses som en kombination av deduktiv och induktiv. Ansatsen är en mer öppen ansats i jämförelse mot de andra två. Grunden för valet av den abduktiva ansatsen är om forskningen inte helt och hållet utgår i från varken empirin eller teorin.¹⁴

2.2.4 Val av ansats

Uppsatsen har en abduktiv ansats. Med hjälp av en explorativ studie är syftet att finna en djupare kunskap om delårsrapporters tillförlitlighet. Undersökningen vill inte utvärdera om en teori är en bra modell för verkligheten, eller att ta fram en ny teori, utan studien söker efter att belysa ämnet mångsidigt. Detta kan göras med hjälp av respondenternas intervjusvar och gällande lagar och standarder. Studien söker efter att finna mönster om tillförlitlighet i delårsrapporter. Det lämpar sig således bra att vara helt öppen i forskningen och dess innehåll med hjälp av en abduktiv ansats som är ett samspel av induktion och deduktion.

2.3 Forskningsstrategi

Det finns olika strategier att använda sig av beroende av vilken typ av information som krävs för forskningen. De två övergripande strategierna är kvantitativ eller kvalitativ metod. Skillnaden mellan kvantitativa och kvalitativa undersökningar är till största delen den grad av struktur som används.¹⁵ Nedan beskrivs de två forskningsmetoderna var för sig.

2.3.1 Kvantitativ metod

Den kvantitativa forskningen utgår från en teori med ett tydligt uppsatt mål vilket ger en strukturerad strategi. Kvantitativ data bygger ofta på statistik och mätbara enheter. Resultaten presenteras vanligtvis i form av tabeller och diagram vilket skapar en känsla av vetenskaplighet och objektivitet.¹⁶

En fördel med kvantitativ analys är att det är lättare att tolka informationen då utrymmet för subjektivitet är mindre. Vidare kan kvantitativ data vara mer lättarbetat och konkret då forskaren ofta har något mätbart att visa upp för läsaren. Den främsta nackdelen med

¹³ Patel & Davidson, s. 21

¹⁴ Ibid. s. 78

¹⁵ Bryman (1997), *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*, s. 113

¹⁶ Denscombe (2000), *Forskningshandboken*, s. 240-241

kvantitativ analys är att undersökningarna kan kännas ytliga. Helheten kan således gå förlorad då forskningsmetoden är detaljinriktad.¹⁷

2.3.2 Kvalitativ metod

Den kvalitativa ansatsen är mer av ett explorativt förhållningssätt vilket ger en relativt ostrukturerad och öppen strategi. Detta kan vara ett sätt att få fram idéer och uppslag vilka bidrar till en debatt inom det aktuella området.¹⁸ Starka egenskaper som kan förknippas med den kvalitativa metoden är helhetsbilder och förståelse.¹⁹ Kvalitativ analys innebär att datamaterialet är förankrat i den sociala tillvaron, vilket ger ett djup till undersökningen på ett sätt som ej kan uppnås med kvantitativ forskning. Metoden lyfter fram respondenternas åsikter och värderingar snarare än att bidra med underlag för statistiska analyser.²⁰ Nackdelar med kvalitativa studier är att de kan uppfattas som ovetenskapliga, subjektiva och oprecisa. Dessa nackdelar kan undvikas bland annat genom att tydligt definiera begreppen i forskningen och genom att inte omtolka det teoretiska och empiriska materialet i en för stor utsträckning.²¹

2.3.3 Val av strategi

För denna uppsats lämpar sig den kvalitativa metoden bra eftersom studien har en explorativ karaktär. Den kvalitativa metoden är öppen och lyfter fram den sociala kontexten samt ger ett djup i undersökningen. Studien avser att söka svar på hur företagen säkerställer tillförlitligheten och att finna helhetsbilder och förståelse på ett djupare plan än vad en kvantitativ undersökning skulle ge. Kvalitativ metod lämpar sig således bra för att få reda på vad revisorer och analytiker anser om delårsrapporters tillförlitlighet. Hur företag kan skapa tillförlitlighet är svårt att mäta kvantitativt då tillförlitlighet är ett subjektivt begrepp, därför har studien en kvalitativ karaktär.

2.4 Urvalskriterier

För att erhålla en för uppsatsen väsentlig empiri krävs att respondenterna är noga utvalda och motiverade. Urvalet av respondenter är därför av stor vikt då deras information förhoppningsvis kommer att bidra till en djupare förståelse för den här undersökningen. Dock har studien sina begränsningar utifrån respondenternas syn och uppfattningar om delårsrapporters tillförlitlighet. För att erhålla kunskaper om vad framställare, granskare och användare av delårsrapporter anser om tillförlitligheten i dessa kontaktades företag, revisorer och analytiker.

¹⁷ Bryman, s. 114

¹⁸ Ibid. s. 113-114

¹⁹ Holme & Solvang (1997), *Forskningsmetodik - om kvalitativa och kvantitativa metoder*, s. 13

²⁰ Bryman, s. 113-114

²¹ Wallén (2003), *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*, s. 73

Metod

Alla företag i Göteborg som är noterade Stockholmsbörsens listor Large, Medium och Small Cap kontaktades. Sammanlagt kontaktades 27 noterade företag. Lokala företag premierades för att möjliggöra personliga intervjuer. Personliga intervjuer ansågs lämpligare än telefonintervjuer då de erbjuder ett bättre samtalsklimat, men på grund av praktiska själv accepterades i vissa fall även telefonintervjuer. Genom att undersöka företag av varierande storlekar, vilka är verksamma inom olika branscher, erhålls en bredare förståelse. Bland annat eftersom rutiner med mera ser olika ut beroende på företags storlek. Vid val av respondent tilläts företagen själva föreslå den person, gärna på ledningsnivå, som de ansåg sig vara mest lämpad att delta i studien. Personer på ledningsnivå ansågs ha den bästa möjliga insynen i företagets rutiner och tillvägagångssätt vid framtagandet av delårsrapporterna. Vidare förutsattes att företagen skulle vara öppna och tillmötesgående med tanke på att företagen är måna om att visa att de har goda rutiner för att säkerställa delårsrapporternas tillförlitlighet. Troligt är att företagen inte skulle avslöja några eventuella brister och därför strukturerades studien och intervjun främst för att fånga upp de faktorer som företagen ansåg stärka tillförlitligheten.

För att fånga upp tankar och åsikter från revisorskåren kontaktades de större revisionsföretagen. Anledningen till att de största företagen kontaktades var att dessa ansågs ha kunskap och erfarenhet av översiktlig granskning av noterade bolags delårsrapporter. Detta borde medföra att revisionsbolagen har goda och väl genomarbetade rutiner för granskning av delårsrapporter. Revisorer med lång erfarenhet ansågs också vara mer lämpade för studien. För att få en övergripande bild bedömdes även revisorer vilka arbetade som managers lämpliga.

När det gäller val av analytiker till studien söktes en blandning av kompetens och erfarenhet för att få ett brett perspektiv med många infallsvinklar. Lokalt förankrade analytiker i Göteborg eftersöktes i första hand för att kunna boka in personliga intervjuer, men även personer med längre erfarenhet accepterades för telefonintervjuer, då många av Sveriges analytiker arbetar i Stockholm.

En ledamot i Kollegiet för Svensk Bolagsstyrning kontaktades också, men endast med en kort fråga för att få en beskrivning av delårsrapporternas utveckling framöver när det gäller översiktlig granskning.

2.5 Datainsamling

Vid insamlandet av information till uppsatsens empiridel och den teoretiska referensramen användes primär- och sekundärdata. Primärdata är det som erhållits genom en aktiv forskning, exempelvis via intervjuer. Sekundärdata är det underlag som finns tillgängligt och vilket sammanställts tidigare av andra personer. Exempel på sekundärdata är artiklar, litteratur och tidskrifter.

2.5.1 Primärdata

Primärdata i studien består av information som har samlats in på egen hand.²² Studiens primärdata utgörs av personliga intervjuer och telefonintervjuer, vilket lämpar sig bra för kvalitativa undersökningar eftersom det ger en djupare insikt i den intervjuades åsikter och perspektiv på det undersökta. Den kvalitativa intervjun ger en möjlighet till att förstå och beskriva de centrala begrepp och huvudfrågor som respondenten förhåller sig till.²³

Intervjufrågorna utformades efter insamlandet och studerandet av sekundärdata. Under intervjuerna användes tre olika formulär med frågor som verktyg.²⁴ Anledningen till att studien använde sig av olika formulär med frågor var att frågorna skulle vara mer anpassade till om det var ett företag, en revisor eller en analytiker som intervjuades. Anpassade frågeformulär ger sämre jämförelsemöjligheter än strukturerade frågeformulär. Dock finns det en viss jämförbarhet i svaren då de övergripande frågorna är de samma.²⁵

Det är centralt för studien att undersöka de olika aktörernas uppfattningar om ämnet. För att detta skall bli framgångsrikt krävs relativt ostrukturerade intervjuer som är uppbyggda kring öppna men ändå fokuserade frågor vilka lämnar utrymme för att lyfta fram respondenternas kunskaper, erfarenheter och upplevelser. Intervjuformulären har inte byggts upp under olika teman utan de har istället sorterats in i en ordningsföljd utefter frågornas karaktär. Avsikten har varit att inte styra intervjuerna för mycket, utan att frågornas ordningsstruktur skall iscensätta ett naturligt samtal med respondenterna. Intervjumetoden kan likställas med ett vanligt samtal, om än mer styrt.²⁶ I intervjun är det den som intervjuar som styr dialogens utveckling och processen har således en i förväg bestämd riktning.²⁷ Intervjumetoden ger istället en beskrivning av de specifika situationer och handlingar som respondenterna ställs inför.²⁸ Vad som söks är inte allmänna och generella åsikter utan det är istället respondentens specifika upplevelse om tillförlitligheten i delårsrapporterna som är intressant.

En nackdel med intervjuer som undersökningsmetod är att respondenterna kan ha egenintressen i sina svar varpå det som forskare kan vara svårt att verifiera sanningsgraden i det som sägs. Hänsyn får därför tas till subjektiviteten i svaren. När det gäller just telefonintervjuer kan studien gå miste om eventuellt kroppsspråk och andra sociala utbyten som endast framkommer när intervjuare och respondent befinner sig ansikte mot ansikte.²⁹

De personliga intervjuerna och telefonintervjuerna tog ungefär 60 minuter i anspråk vardera.

²² Wallén (2003), *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*, s. 73

²³ Kvale (1997), *Den kvalitativa forskningsintervjun*, s. 34

²⁴ Se bilagor, Frågeformulär 1, 2 och 3

²⁵ May (2001), *Samhällsvetenskaplig forskning*, s. 151

²⁶ Holme & Solvang, s. 124

²⁷ Lantz (1993), *Intervjumetodik*, s. 12

²⁸ Kvale, s. 37

²⁹ Lundahl & Skärvad (1999), *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*, s. 52

Samtalen spelades in efter samtycke av respondenten och sparades för senare validering. När en intervju spelas in föreligger en risk för att respondenten noggrannare överväger sina svar varpå viss information riskerar att gå förlorad.³⁰ Detta vägs dock upp av fördelen med att intervjuerna spelades in, vilket var att det säkerställdes att ingen information missades eller förbisågs. Utöver inspelning gjordes även anteckningar under intervjuerna. Anteckningarna gjordes för att komplettera inspelningarna med tankar om viktig information som uppfattades just då.

Intervjuerna inleddes med en kort redogörelse om studiens syfte. Anledningen till denna redogörelse var att förtydliga för respondenten och hjälpa respondenten att förstå vilken typ av svar som söktes. Efter att alla frågor ur frågeformuläret ställts gavs respondenten möjligheten att ytterligare komplettera med information som respondenten ansåg relevant för studien. På detta tillvägagångssätt fångades respondentens övriga synpunkter upp på ett effektivt sätt.

2.5.2 Sekundärdata

Sekundärdata är befintligt material som sammanställts tidigare för andra ändamål.³¹ Informationsinsamlingen började med att söka efter tidigare forskning inom ämnet i form av tidigare uppsatser och doktorsavhandlingar. Sökorden som användes var rapportering, delårsrapporter, kvartalsrapporter, bokslut, årsredovisningar, tillförlitlighet, granskning, stockholmsbörsen och noterade bolag. Detta gjordes för att få en bild om tidigare forskning som bas och för att finna ett intresseområde att forska vidare på.

Studiens referensram utgörs av sekundärdata. Materialet består bland annat av facklitteratur, artiklar, lagtext, regler och standarder. Lagar, regler och standarder har hämtats från respektive utgivare, medan litteratur och artiklar främst har lokaliserats genom att söka i databaser. Använda databaser för artiklar i fulltext är främst Business Source Premier då ett stort antal artiklar i databasen är granskade (peer-reviewed). Sökningar efter ämnesaktuella artiklar har även gjorts med hjälp av Google Scholar.³² Sökorden som användes var bland annat delårsrapport, kvartalsrapport, rapportering, interim report, quarterly reports, auditing, review samt financial reporting.

För att finna relevant litteratur för uppsatsen användes Göteborgs universitetsbiblioteks databas Gunda.³³ Informationsinsamlingen började med utgångspunkt i att finna litteratur med begreppsförklaringar av tillförlitlighet. Därefter insamlades information om delårsrapporters reglering samt regleringen av översiktlig granskning av finansiell delårsinformation. Till viss del användes även förarbeten till lagtexter. Detta för att ytterligare fördjupa förståelsen kring resonemangen som föregick regleringen. En fördel med att använda sig av artiklar är att

³⁰ Lundahl & Skärvad, s. 52

³¹ Holme & Solvang, s. 132

³² <http://scholar.google.se> (2007-04-25)

³³ <http://www.ub.gu.se/gunda> (2007-04-26)

materialet redan var sammanställt och således mer lättbearbetat. Facklitteraturen har varit ett komplement till artiklarna för att finna en djupare förståelse av ämnet. Däremot var materialet inte anpassat till studiens syfte och frågeställningar, vilket gör att relevant information har fått selekteras ut.³⁴

2.6 Metod för analys

Analysen bygger på studiens referensram och det empiriska materialet. Analysmetoden utgörs av olika teman för att göra det mer lättöverskådligt och strukturerat för läsaren. Under varje tema lyfts eventuella mönster fram utefter uppsatsens frågeställningar. Därefter analyseras materialet för att kunna besvara studiens frågeställningar. Analysmetoden avser inte att endast jämföra det empiriska materialet, det vill säga olika respondenters svar mot varandra, utan analysens ambition är istället att skapa analyserade helhetsbilder av frågeställningarna. Fokus i analysen är att försöka besvara frågeställningarna och upptäcka eventuella mönster som sedan skall kunna ligga till grund för studiens slutsatser.

2.7 Studiens tillförlitlighet

För att en uppsats skall ha ett vetenskapligt värde bör den kunna styrkas, motiveras och uppvisa god validitet och reliabilitet. Traditionellt har kvantitativa forskare ofta ansett kvalitativ forskning som icke tillförlitlig eller trovärdig. Motiveringen är att det som presenteras är resultat av ledande intervjufrågor och för få intervjupersoner. Kvalitativa forskare har å sin sida sett dessa begrepp, validitet och reliabilitet, som hinder för en skapande och explorativ forskning. Grundtanken har varit att det behövs ett visst mått av reliabilitet och validitet för att styrka de resultat som framkommit i en undersökning.³⁵

2.7.1 Validitet

Ett viktigt krav för undersökningen är dess validitet, vilket handlar om att mäta det som avses att mätas.³⁶ En förutsättning för hög validitet är att det studien skall mäta är klart definierat och avgränsat. Validitet kan också ses som ett mått på hur bra en mätmetod är.³⁷ I studien har intervjufrågorna anpassats till frågeställningarna och uppsatsens intervjufrågor är tydligt formulerade för att respondenterna inte skulle misstolka dessa. Vid eventuella misstolkningar av frågor lämnades förklaringar för att den specifika frågans syfte skulle uppfyllas. Validiteten är också beroende av att de personer som intervjuas har erfarenheter som ligger nära studiens syfte och att de är villiga att dela med sig av sina erfarenheter.³⁸ Respondenterna tillfrågades därför om de själva ansåg sig ha god kunskap om delårsrapporter och om de var intresserade av en intervju efter att studiens syfte och frågeställningar hade presenterats.

³⁴ Denscombe, s. 201

³⁵ Kvale, s. 207-209

³⁶ Wallén, s. 65

³⁷ Ibid. s. 68

³⁸ Lantz, s. 16

2.7.2 Reliabilitet

Med reliabilitet menas att undersökningarna skall vara pålitliga och ej innehålla påtagliga fel. Vem som utfört undersökningen samt under vilka förutsättningar som givits skall inte spela någon roll för resultatet. När det gäller kvalitativ forskning kan detta vara svårt att påvisa eftersom forskarnas egna personligheter i stor utsträckning kan påverka resultatet.³⁹

Vid sammanfattningen av intervjuerna har respondenternas uttrycksätt och begrepp använts, för att deras svar inte skall förvrängas. Sammanfattningarna har också gjorts direkt efter intervjuerna. Då intervjuerna har spelats in har dessa inspelningar använts vid sammanfattningarna, men även i efterhand för att förtydliga vissa detaljer i respondenternas svar. Efter att empirin sammanställts gavs alla respondenter, oavsett intervjuform, möjlighet att kontrollera sin del av empirin. Detta gjordes för att säkerställa kvaliteten av empirin genom att kontrollera huruvida respondenterna uppfattats på ett korrekt och riktigt sätt. Kontrollen gynnade både studien och respektive respondent. Om respondenterna misstolkats eller missuppfattats korrigerades felen i samförstånd.

2.7.3 Källkritik

Källkritik innebär att ta reda på hur trovärdig insamlad information är.⁴⁰ Studiens källor och dess relevans har löpande kritiskt granskats. Information i litteratur och artiklar som inte har ansetts tillförlitlig eller passande för studien har såldes rensats bort.

Det föreligger alltid en risk att respondenterna är färgade av de företag de representerar. Detta kan göra att objektiviteten ibland kan bli lidande. När det gäller generaliserbarhet är det svårt att bevisa rådande uppfattningar. Studien kan endast finna mönster med hjälp av respondenternas svar. Undersökningen bygger i första hand på respondenternas uppfattningar och erfarenheter. Intervjupersonerna kanske inte alls motsvarar vad majoriteten egentligen tycker. Studiens trovärdighet baserar sig därför till stor del på valet av respondenter och att de delar med sig av sina åsikter och erfarenheter utan att hålla inne väsentlig information eller spegla informationsutgivandet efter egenintressen.

Då studien söker efter kunskap om hur tillförlitligheten säkerställs och kan skapas var förhoppningen att företagen är öppna med tanke på att företagen bör vara måna om att visa att de har goda rutiner för att säkerställa tillförlitligheten i delårsrapporterna.

³⁹ Kvale, s. 207-212

⁴⁰ Befrin (1994), *Forskningsmetodik och statistik*, s. 175

3. REFERENSRAM

Referensramen inleds med en definition av begreppet tillförlitlighet. Vidare är referensramen indelad i tre teman. Först är det ett avsnitt om reglering för noterade bolag och sedan ett avsnitt om revisorers regler för översiktlig granskning och referensramen avslutas med ett avsnitt om analytikens synsätt.

3.1 Begreppet tillförlitlighet

Då begreppet tillförlitlighet är ett centralt begrepp för den här uppsatsen är det intressant att försöka ge en bild av vad tillförlitlighet egentligen är samt hur tillförlitlighet kan mätas. Begreppet är ett viktigt och aktuellt begrepp bland annat på grund av Enron-skandalen och andra redovisningsskandaler som har skakat hela världens förtroende för den finansiella marknaden.⁴¹ Användarna ställer sig därför frågan om hur tillförlitlig företagens redovisning egentligen är. Exempel på icke tillförlitlig redovisning är om företagen vilseleder aktiemarknaden genom att redovisa för höga vinster i delårsrapporterna i syfte att upprätthålla och höja aktiekursen.⁴²

Ett organ som vägleder upprättarna av finansiella rapporter är International Accounting Standards Board (IASB). IASB är en privat politiskt oberoende organisation vars målsättning är att tillsammans med nationella normbildare i världen skapa och förbättra redovisningsnormer som accepteras globalt. Organisationen har fått i uppdrag av EU att utforma internationella redovisningsstandarder.⁴³ Deras syfte är dessutom att vägleda vid tillämpningen av standarder och att hantera frågor som ännu inte behandlats i någon IAS/IFRS.⁴⁴ IASB har även tagit fram en föreställningsram som kan hjälpa företagen, revisorerna och analytikerna. Den kan fungera som ett hjälpmedel för att tolka finansiell information. Föreställningsramen definierar begreppet tillförlitlighet enligt följande. *”Information är tillförlitlig om den inte innehåller väsentliga felaktigheter och inte är vinklad.”*⁴⁵

Ur definitionen är väsentliga felaktigheter och vinklad information två huvuddelar. Den första huvuddelen, väsentliga felaktigheter, handlar mer om en tröskelnivå än om en grundläggande kvalitativ egenskap. *”Information är väsentlig om ett utelämnande eller en felaktighet kan påverka de beslut som användaren fattar på basis av informationen i de finansiella*

⁴¹ Thompson (2005), *Restoring responsibility*, s. 245-248

⁴² Edenhammar & Thorell (2005), *Företags redovisning - Att förstå årsredovisningar*, s. 11

⁴³ <http://www.iasb.org/About+Us/About+IASB/About+IASB.htm> (2007-05-20)

⁴⁴ International Accounting Standard (IAS) & International Financial Reporting Standards (IFRS) är standarder som IASB tar fram, <http://www.iasb.org/About+Us/> (2007-04-20)

⁴⁵ IASB:s föreställningsram för utformning av finansiella rapporter, punkt 31

Referensram

*rapporterna.*⁴⁶ Således skapas väsentliga felaktigheter först när användaren påverkas av felaktigheterna i sitt beslutsfattande. Graden av väsentligheter styrs av postens eller felets storlek och av omständigheterna kring utlämnandet eller felet. Den andra huvuddelen i IASB:s definition av tillförlitlighet, vinklad information, är information som har vinklats efter ett företags egenintresse. Exemplifierat om ett bolag övervärderade sina tillgångar i delårsrapporterna och om analytikernas förtroende till delårsrapporterna blir lägre, skulle tillförlitligheten i detta fall bli lägre eftersom analytikernas mål är att öka sitt kapital. Detta leder fram till att det finns en koppling och samband mellan förtroende och tillförlitlighet. Exemplet gäller även andra användare. En bank skulle till exempel se att bolaget har en god finansiell situation och lån skulle lättare beviljas då de uppfattar bolagets risk som låg och de finansiella rapporterna som tillförlitliga. Således visas att om användaren har ett stort förtroende för företaget och dess finansiella rapporter blir användarens tillförlitlighet högre.⁴⁷

Ovan har begreppet tillförlitlighet definierats enligt IASB:s föreställningsram och med hjälp av exempel. Enligt Smith är tillförlitlighet en egenskap som handlar om redovisningens avbildningsförmåga, det vill säga dess förmåga att avbilda ekonomisk verklighet.⁴⁸ Variabeln tillförlitlighet har två värden: tillförlitlig eller icke tillförlitlig.⁴⁹ Om en del av en delårsrapport är icke tillförlitlig, men inte heller är väsentlig, kan helheten ändå vara tillförlitlig för en användare. En delårsrapport kan tolkas på många olika sätt. Olika sociala grupper (aktörer) kan tilldela en artefakt, en delårsrapport, olika innebörd. En artefakt, som är något som skapas av människan, kan således få olika betydelse för olika grupper. Det kan således råda en tolkningsflexibilitet bland de olika grupperna, i det här fallet mellan bolagen själva och analytikerna.⁵⁰ Forskare kan studera föreställningar om artefakter. På detta vis kan också delårsrapporters tillförlitlighet mätas i form av att försöka få fram mönster om hur tillförlitliga delårsrapporter skapas.

En delårsrapports tillförlitlighet är inte något som är oändligt och bestående då en delårsrapport till slut inte avspeglar ett företags ekonomiska verklighet. Aktualiteten av en delårsrapport avtar därför med tiden.⁵¹ Redovisning är för övrigt ett sätt att kommunicera.⁵² En frågeställning som företagen bör fråga sig är om de skall lägga fokus på att skapa tillförlitlighet eller fokusera på det som uppfattas som icke tillförlitligt, en liknelse kan göras till begreppet tilltro: *“But in devoting all this attention to trust, we are neglecting the importance of distrust.”*⁵³ Det här synsättet kan mycket väl vara relevant då företagen inte får förbise att undersöka om något är icke tillförlitligt. *“If we recognize the importance of distrust, we will make sure that the institutions on which we depend are designed in a way to*

⁴⁶ IASB:s föreställningsram för utformning av finansiella rapporter, punkt 30

⁴⁷ Samtal med Thomas Polesie, professor på Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, 2007-04-25

⁴⁸ Smith (2006), *Redovisningens språk*, s. 26

⁴⁹ Andersen (1998), *Den uppenbara verkligheten*, s. 82

⁵⁰ Pinch & Bijker (1984), *The Social Construction of Facts and Artifacts*, s. 414

⁵¹ Smith, s. 26

⁵² Frandsen (2004), *Rum, Tid och Pengar – en studie om redovisning i praktiken*, s. 21

⁵³ Thompson (2005), *Restoring responsibility*, s. 248

encourage good behaviour in the absence of good character, and in the absence of trusting personal relations."⁵⁴ Enligt resonemanget bör företagen ta stor hänsyn till det som uppfattas som icke tillförlitligt, då det spelar en stor roll för tillförlitligheten som helhet. Dock kan det tänkas att företagen bör ta hänsyn till de båda perspektiven om de har tillräckligt med resurser.

3.2 Reglering för noterade bolag

De regler som styr svenska noterade bolags delårsrapportering kan delas upp i två kategorier, lagreglering och självreglering. Då svensk lagstiftning till stor del är utformad som ramlagstiftning krävs en stark självreglering som komplement för att de övergripande kraven skall uppnås.⁵⁵

Fördelen ur samhällssynpunkt med lagstiftning är, enligt Förtroendekommissionen som är tillsatt av regeringen för att ge förslag på lösningar som skall stärka näringslivets förtroende, att lagstiftningen är heltäckande och auktoritär vilket skapar tydliga incitament att följa då risk för sanktioner annars föreligger. Vidare medför lagstiftning, i och med tillämpningen av bland annat domstolar, en hög grad av rättssäkerhet. Främsta nackdelen är att lagstiftningen är svårförändrad och mindre dynamisk. Det finns således en risk med lagreglering och det är att lagstiftningen kan få svårt att hinna med att anpassas till en konstant skiftande marknad.⁵⁶

Enligt Förtroendekommissionen är den främsta fördelen med självreglering flexibiliteten, vilken medför att regleringen snabbt kan anpassas efter ändrade yttre förutsättningar. Vidare nås, via självregleringen, en högre ambitionsnivå då regleringen går längre än de minimikrav som lagregleringen fastställer. Slutligen är en viktig fördel att självregleringen sköts av aktörer som är verksamma på marknaden och vilka själva påverkas av regleringen. Nackdelarna är att legitimiteten är sämre för självreglering än lagreglering, bland annat på grund av svagare former av bestraffning vid brott mot självreglering.⁵⁷

Förtroendekommissionens slutsats är att lag- och självreglering kompletterar varandra och att båda regleringsformerna bör utvecklas i samförstånd.⁵⁸

3.2.1 Lagreglering

Den lag som behandlar delårsrapporter är 9 kap. i Årsredovisningslagen (SFS 1995:1554) (ÅRL). Företag som omfattas av ÅRL:s krav är bland andra de vars andelar eller skuldebrev är noterade vid en börs, en auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad.⁵⁹

⁵⁴ Thompson, s. 249

⁵⁵ Samlingsvolymen 2007, del 1, s. 1501

⁵⁶ SOU 2004:47, *Näringslivet och förtroendet*, s. 149-150

⁵⁷ Ibid. s. 151

⁵⁸ Ibid. s. 152

⁵⁹ ÅRL, 9 kap. 1 §

Referensram

Detta innebär att företag noterade på Stockholmsbörsen innefattas av lagstiftningen. Enligt 9 kap. i ÅRL skall delårsrapporten vara tillgänglig för alla intressenter som vill ta del av den. Delårsrapporten skall vidare offentliggöras senast två månader efter rapportperiodens utgång.⁶⁰ Rapporten skall översiktligt redogöra för bolagets verksamhet och resultat samt för de investeringar och förändringar i likviditet och finansiering som skett sedan föregående räkenskapsårs utgång. Dessutom skall delårsrapporten visa periodens nettoomsättning samt resultat före bokslutsdispositioner och skatt.⁶¹

Vidare skall delårsrapporterna innehålla det som står i ÅRL 6 kap. 1 §, andra stycket, punkt 1 och 2. Här framgår att upplysningar skall lämnas om sådant som inte redovisats i balans-, resultaträkningen eller noterna men som är av vikt för bedömningen av företagens verksamhet, ställning och resultat. Andra upplysningar som skall lämnas är väsentliga händelser vilka inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut.⁶² Utöver detta skall en delårsrapport vara jämförbar och innehålla motsvarande siffror från tidigare delårsrapporter för samma rapportperiod.⁶³

3.2.2 Självreglering

Självregleringen upprätthålls av ett antal aktörer ur näringslivet, av vilka de främsta är Aktiemarknadsnämnden, Kollegiet för Svensk Bolagsstyrning, Näringslivets börskommitté samt Rådet för finansiell rapportering. Dessa har alla samlats i organisationen Föreningen för god sed på värdepappersmarknaden.⁶⁴ *”Självreglering innebär, jämfört med lagstiftning, möjligheter att ställa högre krav samtidigt som störningar i marknaden minimeras.”*⁶⁵ Citatet visar, som tidigare nämnts, vikten av självreglering som komplement till lagreglering. Föreningen för god sed på värdepappersmarknaden och dess sakorgan ger bland annat ut Redovisningsrådets rekommendation RR 31, Svensk kod för bolagsstyrning samt Näringslivets börskommittés regel om information om ledande befattningshavares förmåner. Vidare styrs innehållet i delårsrapporterna av IAS 34 utgiven av IASB. För bolag noterade på Stockholmsbörsen gäller främst regleringen i Stockholmsbörsens noteringsavtal.

3.2.3 Stockholmsbörsens noteringsavtal

Den 1 januari 1999 togs kvartalsrapportering in som ett krav i Stockholmsbörsens noteringsavtal. Detta ledde till att samtliga noterade bolag numera är tvungna att lämna delårsrapporter för varje kvartal. Noteringsavtalet reglerar bland annat när och hur delårsrapporterna skall spridas. Vidare regleras översiktligt den detaljnoggrannhet som

⁶⁰ ÅRL, 9 kap. 2 §

⁶¹ Ibid. 3 §

⁶² Ibid. 1 §

⁶³ Ibid. 4 §

⁶⁴ <http://www.godsedpavpmarknaden.se/foreningen.asp> (2007-05-23)

⁶⁵ <http://www.godsedpavpmarknaden.se/files/Pressmeddelande20053.pdf> (2007-05-17)

Referensram

finansiell delårsrapportering skall ha.⁶⁶ Enligt noteringsavtalet skall det framgå huruvida en delårsrapport är översiktligt granskad av revisor eller ej. Det föreligger dock inget krav på att delårsrapporterna skall vara översiktligt granskade av revisor.⁶⁷

Noteringsavtalet har liksom ÅRL ett krav på att delårsrapporterna skall offentliggöras senast två månader efter rapportperiodens slut. Däremot förespråkar noteringsavtalet att delårsrapporten skall offentliggöras inom en månad. Noterade företag skall dock med hänsyn till analytiker och media försöka hålla den tidigare aviserade rapportdagen. Om detta inte är möjligt skall företaget snarast möjligast avisera ny dag för offentliggörandet.⁶⁸

Vidare skall, om inte Stockholmsbörsen medgivit annat, varje delårsrapport inledas med en redovisning i punktform där åtminstone tre punkter som innehåller bolagets nettoomsättning, resultat efter skatt och resultat per aktie skall framgå. För att erhålla en enhetlig redovisning skall den kompletterande information som står först i delårsrapporterna vara definierad i gällande lagar och redovisningsstandarder. Information som står först i delårsrapporterna skall också kompletteras med information för samma period och poster föregående år. Noteringsavtalet motiverar kravet på de tre punkterna i delårsrapporternas inledning med att media skall erhålla en lättjämförlig och samstämmig presentation av räkenskaperna. Stockholmsbörsens noteringsavtal förespråkar således att det skall finnas en god jämförbarhet i delårsrapporterna. Däremot kan alternativa inledningar av delårsrapporterna tillåtas om det anses motiverat.⁶⁹

Om sifferunderlaget till den finansiella information som presenteras i en delårsrapport förändras, i den utsträckning att rapporten i väsentlig grad skiljer sig från verkligheten, måste företaget omedelbart offentliggöra förändringen via ett pressmeddelande.⁷⁰ Skulle ett företag besluta sig för att förlänga räkenskapsåret skall företaget, i enlighet med punkt 12 i noteringsavtalet, avge en delårsrapport för den tid som motsvarar det tidigare räkenskapsåret, om Stockholmsbörsen inte medger annat.⁷¹ För att intressenter lätt skall veta vem som har framställt en delårsrapport, samt veta vem som är delårsrapportens kontaktperson, skall detta framgå i rapporten enligt noteringsavtalet.⁷²

3.2.4 Föreningen för god sed på värdepappersmarknaden

Organisationen bildades i slutet av 2005 för att samla näringslivets självreglering på ett och samma ställe.⁷³ *”Föreningen för god sed på värdepappersmarknaden har till ändamål att*

⁶⁶ Malmqvist, s. 13

⁶⁷ Stockholmsbörsens noteringsavtal (2006), bilaga 1, punkt 10

⁶⁸ Ibid. punkt 12

⁶⁹ Ibid. punkt 11

⁷⁰ Ibid. punkt 13

⁷¹ Ibid. punkt 14

⁷² Ibid. punkt 11

⁷³ <http://www.godsedpavpmarknaden.se/files/Pressmeddelande20053.pdf> (2007-05-16)

Referensram

*främja iakttagande och utveckling av god sed på värdepappersmarknaden.*⁷⁴ Föreningen verkar för detta ändamål genom sina sakorgan Aktiemarknadsnämnden, Kollegiet för Svensk Bolagsstyrning, Näringslivets börskommitté och Rådet för finansiell rapportering (tidigare Redovisningsrådet).⁷⁵ Tidigare ingick även Panelen för övervakning av finansiell rapportering, men denna panel har Föreningen för god sed på värdepappersmarknaden beslutat att lägga ner efter granskningen av 2006 års årsredovisningar.⁷⁶

3.2.5 Aktiemarknadsnämnden

Aktiemarknadsnämndens mål är att genom uttalanden, rådgivning och information verka för och bidra till god sed på den svenska aktiemarknaden.⁷⁷ Aktiemarknadsnämnden har dock ingen specifik reglering för delårsrapporter.

3.2.6 Kollegiet för Svensk Bolagsstyrning

Kollegiet för Svensk Bolagsstyrning syftar till att främja en god utveckling av bolagsstyrning i noterade bolag. Kollegiet förvaltar och utvecklar Svensk kod för bolagsstyrning (Koden).⁷⁸ Koden syftar till att öka kvaliteten på styrningen av svenska noterade företag. Alla företag på börsens Large Cap lista skall tillämpa Koden. Däremot skall endast företag på listorna Mid och Small Cap, med ett marknadsvärde över tre miljarder kronor, tillämpa Koden.⁷⁹ Principen vid tillämpning av Koden är följa eller förklara. Detta innebär att företagen får motivera ifall de frångår någon punkt i Koden.⁸⁰

Finansiell rapportering behandlas i kapitel 3.6 i Koden. Där framgår det att det är styrelsen som ansvarar för att företagets finansiella rapportering är upprättad i enlighet med gällande reglering.⁸¹ I punkt 3.6.1 står det bland annat att det tydligt skall framgå vilka delar av delårsrapporterna som är formella finansiella rapporter. Med formella finansiella rapporter menas balansräkning, resultaträkning, noter och förvaltningsberättelse.⁸² Det skall även framgå på vilka regelverk rapporterna grundas samt vilka delar som är översiktligt granskade av revisor.⁸³ Anledning till bestämmelsen är, enligt Svernlöv, att visa för användaren vilka delar av delårsrapporten som är striktare reglerad och vilka som inte är det.⁸⁴ I kapitel 3.6.3 framgår att företagets halvårs- eller niomånadersrapport översiktligt skall granskas av

⁷⁴ <http://www.godsedpavpmarknaden.se/foreningen.asp> (2007-04-27)

⁷⁵ Ibid.

⁷⁶ Ehlin (2006), *Övervakningspanelen läggs ner – Stockholmsbörsen tittar på olika alternativ*, Balans nr. 11, s. 7

⁷⁷ <http://www.aktiemarknadsnamnden.se/om.asp> (2007-05-18)

⁷⁸ <http://www.bolagsstyrningskollegiet.se/sv/0000017.asp> (2007-05-18)

⁷⁹ <http://www.bolagsstyrning.se/sv> (2007-05-18)

⁸⁰ Svensk kod för bolagsstyrning (2004), punkt 1.3

⁸¹ Ibid. punkt 3.6

⁸² Svernlöv (2006), *Svensk kod för bolagsstyrning med kommentarer för praktisk tillämpning*, s. 128

⁸³ Svensk kod för bolagsstyrning (2004), punkt 3.6.1

⁸⁴ Svernlöv, s. 128

Referensram

bolagets revisor.⁸⁵ Koden går i och med denna bestämmelse längre än gällande lagstiftning och reglering för delårsrapporter, vilka inte har krav på översiktlig granskning.

3.2.7 Näringslivets börskommitté

Näringslivets börskommitté skall verka för god sed på aktiemarknaden genom att publicera regler för de noterade företagen.⁸⁶ Företag noterade på Stockholmsbörsen måste enligt noteringsavtalet följa de regler som Näringslivets börskommitté publicerar.⁸⁷

Näringslivets börskommitté har en regel vilken påverkar noterade företags delårsrapporter. I *Regler angående information om ledande befattningshavares förmåner* bestäms att väsentliga förändringar i befattningshavares förmåner skall redogöras för i nästföljande delårsrapport.⁸⁸

3.2.8 Rådet för finansiell rapportering

Rådet för finansiell rapportering är i stort det som tidigare benämndes Redovisningsrådet. Enheten syftar till att tillvarata användarnas synpunkter och erfarenheter vid tillämpningen av IFRS samt att påverka den internationella utvecklingen. Rådet för finansiell rapportering skall hålla noterade företag och andra intressenter uppdaterade på ändringar och tolkningar gällande finansiell rapportering och ge dem möjlighet att påverka dessa frågeställningar. Vidare skall organisationen tillvarata svenska intressen internationellt sett, gällande redovisningsfrågor och rapportering i noterade bolag. Dessutom skall Rådet för finansiell rapportering anpassa och utveckla god redovisningssed⁸⁹ och regelbunden finansiell rapportering samt uppdatera gällande rekommendationer från Redovisningsrådet som gäller noterade bolag, vilka är RR 30 till RR 32.⁹⁰

Den reglering som Rådet för finansiell rapportering handhar gällande delårsrapportering för noterade koncerner är RR 31 Delårsrapportering för koncerner.⁹¹ Rådet anser att den finansiella delårsrapporteringen skall vara konsistent med rapporteringen för helår. För att upprätthålla detta krav på kvalitet anger RR 31 att IAS 34 skall tillämpas vid upprättandet av de noterade koncernernas delårsrapporter.⁹²

⁸⁵ Svensk kod för bolagsstyrning (2004), punkt 3.6.3

⁸⁶ http://www.naringslivetsborskommitte.se/Om_Naringslivets_Borskommitte.asp (2007-05-20)

⁸⁷ Stockholmsbörsens noteringsavtal (2006), bilaga 2, s. 1

⁸⁸ http://naringslivetsborskommitte.webdoc.nu/files/Befattningshavare_2002_v2.pdf (2007-05-20)

⁸⁹ Se begreppsförklaringar för en definition av *god redovisningssed*

⁹⁰ <http://www.radetforfinansiellrapportering.se> (2007-05-20)

⁹¹ RR 31 Delårsrapportering för koncerner, punkt 1

⁹² Ibid. under avsnittet Inledning

3.2.9 IAS 34 Delårsrapportering

IAS 34 behandlar delårsrapportering och fastställdes 1998 av IASB. I standardens syfte betonas vikten av aktuella och tillförlitliga delårsrapporter för investerare, kreditgivare och andra användare i deras förståelse av företagets förmåga att generera resultat och kassaflöden samt dess finansiella ställning.⁹³ Målet med standarden är att säkerställa att en delårsrapport innefattar all information som är relevant för att användarna skall kunna förstå och bedöma företagets finansiella ställning och resultatutveckling under en kvartalsperiod.⁹⁴

Standarden anger de minimikrav som ställs på företaget gällande vad som skall ingå i en delårsrapport samt hur redovisnings- och värderingsprinciper skall tillämpas. Om förändringar av redovisningsprinciper hade tillåtits återspeglas under en delårsperiod av ett räkenskapsår skulle det enligt IAS 34 bli svårt att på ett konsekvent sätt redovisa del- och helårsresultat. Dessutom skulle det vara svårt att analysera rörelseresultatet och förstå informationen för delårsrapportens period.⁹⁵ Det nämns dock inte för vilka företag som standarden skall gälla för, utan denna reglering lämnas åt de nationella myndigheterna. Samma sak gäller för hur ofta och hur nära en kvartalsperiods utgång som publiceringen skall ske.⁹⁶ Det är alltså möjligt för europeiska företag att tillämpa IAS utan att ge ut delårsrapporter om den nationella myndigheten bestämt detta.⁹⁷ I Sverige förespråkas dock kvartalsrapportering av Stockholmsbörsens noteringsavtal, som även styr utgivningsfrekvensen av delårsrapporterna.⁹⁸ IAS 34 uppmanar dock noterade företag att ge ut en delårsrapport åtminstone i slutet av första halvan av räkenskapsperioden och rekommenderar att rapporten bör vara tillgänglig senast 60 dagar efter periodens slut.⁹⁹

Enligt standarden kan företag på grund av kostnadsaspekter och för att undvika upprepningar i delårsrapporterna lämna mindre information i en delårsrapport jämfört med en årsredovisning.¹⁰⁰ Informationen som skall lämnas i delårsrapporten skall behandla samma punkter som en fullständig finansiell rapport, men mer i form av sammandrag. Företagen skall därför inrikta sig på att presentera väsentlig information. En post anses oväsentlig om utelämnandet av denna inte påverkar en användares förmåga att fatta beslut.¹⁰¹

Då användare av en delårsrapport förväntas ha tillgång till företagets senaste årsredovisning, finns en betoning i IAS 34 avseende upplysningar i noterna. Noterna skall fokusera på att förklara händelser och transaktioner vilka är viktiga för förståelse för förändringar av företagets finansiella ställning och resultat sedan den senaste årsredovisningen. Exempel på

⁹³ IAS 34, under avsnittet Syfte

⁹⁴ Ibid. punkt 25

⁹⁵ Ibid. punkt 45

⁹⁶ Ibid. punkt 1

⁹⁷ Nordman (2005), *IAS 34: Delårsrapportering*, s. 3

⁹⁸ Stockholmsbörsens noteringsavtal (2006), punkt 10

⁹⁹ IAS 34, punkt 1

¹⁰⁰ Ibid. punkt 6

¹⁰¹ Ibid. punkt 10

detta är om ett företag är utsatt för säsongsvaryerande försäljning eller om andra ovanliga resultatpåverkande händelser förekommer.¹⁰²

3.3 Revisorerers regler för översiktlig granskning

Nedan presenteras standarderna för översiktlig granskning (SÖG) 2400 och 2410 som styr revisorns granskning av delårsrapporterna. Standarderna är fastställda av FAR SRS, branschorganisationen för revisorer och rådgivare.

3.3.1 Standarder för översiktlig granskning

SÖG 2400 *Uppdrag att göra översiktlig granskning av finansiella rapporter* och SÖG 2410 *Översiktlig granskning av finansiell delårsinformation utförd av företagets valda revisor* baseras på de internationella standarderna International Standard on Review Engagements (ISRE) 2400 och ISRE 2410.¹⁰³ Dessa är mindre omfattande än de standarder som gäller för revision.

Skillnaden på standarderna är att SÖG 2400 gäller för den revisor som inte är av företaget vald revisor och som har i uppdrag att utföra översiktlig granskning av ett företags finansiella delårsinformation. SÖG 2410 gäller för den av bolaget valda revisor vilken har i uppdrag att utföra översiktlig granskning av företagets finansiella delårsinformation.¹⁰⁴

Vidare är skillnaderna mellan standarderna att SÖG 2410 utgår från att revisorns tidigare kännedom och förståelse om företagets finansiella ställning och dess miljö innefattande dess interna kontroll är god. SÖG 2400 förutsätter att denna förståelse för faktorerna är mindre god och standarden kräver därför att revisorn gör andra förfrågningar och annan granskning för att uppnå målet med den översiktliga granskningen.¹⁰⁵

Syftet med SÖG 2400 och 2410 är att lägga fast standarder för och ge vägledning om dels revisorns professionella ansvar när han eller hon åtar sig ett uppdrag att översiktligt granska en revisionsklients delårsrapport, dels utformningen av och innehållet i revisorns rapport över denna information.¹⁰⁶

Tillämpning av standarderna sker på liknande vis. De granskningsåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning är mindre omfattande än de åtgärder som vidtas vid en revision. Detta gör det inte möjligt för revisorn att skaffa sig en sådan säkerhet att revisorn blir medveten om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts.

¹⁰² IAS 34, punkt 15-16

¹⁰³ http://www.ifac.org/Members/Downloads/2007_IAASB_Handbook.pdf (2007-04-19)

¹⁰⁴ SÖG 2410 Översiktlig granskning av finansiell delårsinformation, punkt 3SE

¹⁰⁵ Ibid.

¹⁰⁶ Ibid. punkt 1SE

Referensram

Den uttalade slutsatsen som revisorn lämnar, vilken är grundad på en översiktlig granskning, har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på revision har.¹⁰⁷

Standarderna anger att revisorn skall göra förfrågningar i första hand till personer som är ansvariga för finansiella frågor och redovisningsfrågor. Vidare skall revisorn utföra analytisk granskning¹⁰⁸ och vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. Detta för att minska risken för att uttrycka en felaktig slutsats när den finansiella delårsinformationen är väsentligt felaktig.¹⁰⁹

Målet med översiktlig granskning är att möjliggöra för revisorn att uttala en slutsats om huruvida det har framkommit några omständigheter som ger revisorn anledning att anse att den finansiella delårsinformationen inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med föreställningsramen för finansiell rapportering. Målet skiljer sig alltså i hög grad från de mål för en revision enligt Revisionsstandard i Sverige (RS). Detta då översiktlig granskning inte ger grund för ett uttalande om huruvida den finansiella informationen, i enlighet med föreställningsramen, ger en rättvisande bild.¹¹⁰ Vid revision av en årsredovisning erhåller revisorn en hög men ingen absolut säkerhet för att den finansiella informationen är fri från väsentliga felaktigheter. Detta utlåtande kan inte göras för granskningen som görs för delårsrapporterna.¹¹¹

De granskningsåtgärder som revisorn genomför vid översiktlig granskning av finansiell delårsinformation är i första hand till för att skaffa sig en förståelse av företaget och dess miljö, exempelvis företagets interna kontroll. En god förståelse underlättar bland annat för revisorerna när de skall identifiera och bedöma de olika felaktigheter som möjligen kan förekomma. Förståelsen underlättar vidare vid genomförandet av de granskningsåtgärder som krävs för ett fullföljande av uppdraget. Detta är av särskild vikt om revisorn inte är av företaget vald eller är nyligen vald och tidigare inte utfört revision enligt RS.¹¹²

Vidare skall revisorn genomföra relevanta förfrågningar, en analytisk granskning samt andra översiktliga granskningsåtgärder som ligger till grund för uttalandet. Den översiktliga granskningen medför vanligtvis ingen granskning av de värden vilka ligger till grund för bokföringen genom inspektion, observation eller bekräftelse. Dock måste bevis införskaffas för att styrka den finansiella informationens överensstämmelse med den underliggande bokföringen.¹¹³

¹⁰⁷ SÖG 2410, punkt 8

¹⁰⁸ Se begreppsförklaringar för en definition av *analytisk granskning*

¹⁰⁹ SÖG 2400 Översiktlig granskning av finansiella rapporter, punkt 20

¹¹⁰ Se begreppsförklaringar för en definition av *rättvisande bild*

¹¹¹ SÖG 2400, punkt 3

¹¹² Ibid. punkt 15

¹¹³ Ibid. punkt 20 samt SÖG 2410, punkt 12-29

På grund av att översiktlig granskning inte är lika omfattande som revision är risken större för att väsentliga felaktigheter inte upptäcks. De eventuella felaktigheter som framkommer skall av revisorn var för sig bedömas om de är väsentliga för den finansiella delårsinformationen. Är felet eller felen av sådan art att revisorn inte anser det medför en väsentlig påverkan kan felet förbises. Om felet är väsentligt skall detta meddelas till företagsledning eller styrelse omgående. Om felet inte åtgärdas skall revisorn i sin rapport beskriva de förhållanden vilka medför att delårsrapporten inte ger en rättvisande bild.¹¹⁴

Genom uttalanden där företagsledningen bekräftar sitt ansvar för den rapporterade informationen tydliggörs ansvarsfördelningen mellan revisor och företagsledningen. Det är ledningen som bär ansvar för att interna kontroller fungerar samt att de uppgifter som lämnas till revisorn är fullständiga och korrekta.¹¹⁵

3.4 Analytikers synsätt

I den ekonomiska teorin finns det ett grundläggande antagande och det är att människor beter sig rationellt.¹¹⁶ Detta kommer från att den ekonomiska teorin är positiv då den försöker förklara och beskriva hur individer och företag bör bete sig.¹¹⁷

För att individer skall bete sig rationell krävs det enligt Reynolds bland annat:¹¹⁸

- *"Att vi vet vad vi vill ha: Att vi har bestämda mål."*
- *"Att vi kan värdera nyttan av en sak i relation till nyttan av andra saker och att vi är konsekventa i denna värdering."*

I verkligheten kan det dock vara svårt att handla helt rationellt eftersom den information som krävs för att agera rationellt är mer omfattande och komplex än vad en individ kan bearbeta.¹¹⁹ *"The capacity of the human mind for formulating and solving complex problems is very small compared with the size of the problems whose solution is required for objectively rational behaviour in the real world - or even for reasonable approximation to such objective rationality."*¹²⁰

En analytiker kan därför aldrig agera helt rationellt. Analytikerns uppgift är att göra realistiska värderingar då marknaden vill ha detta. Redovisningen i sig kan inte tillhandahålla prognoser

¹¹⁴ SÖG 2400, punkt 19 & 27 samt SÖG 2410, punkt 30-33 & 36-37

¹¹⁵ SÖG 2410, punkt 34-35

¹¹⁶ Wahlund (2006), *Att fatta beslut under osäkerhet och risk*, s. 13

¹¹⁷ Thaler (1980), *Towards a positive theory of consumer choice*, Journal of Economic Behavior and Organization, nr. 1, s. 39

¹¹⁸ Reynolds (1982), *Micro Economics - Analysis and policy*, s. 17

¹¹⁹ Wahlund, s. 14

¹²⁰ Herbert (1982), *Models of man*, s. 158

Referensram

eftersom de bygger på genomförda transaktioner, det vill säga historisk data.¹²¹ Däremot kan företagen lämna prognoser i delårsrapporterna om de vill. Vidare sägs analytiker vara intresserade av att kunna bedöma företagets utdelningsmöjligheter, vilket är beroende av den framtida utvecklingen.¹²² Eftersom delårsrapporterna innehåller finansiell information om historien och om nuläget är det således analytikernas uppgift att göra prognoser. Om en analytikers startpunkt av en prognos är fel blir prognosen inte realistisk eftersom alla prognoser startar från företagets nuvarande resultat och ställning.¹²³

En intressant fråga om analytiker som tas upp i litteraturen är: *“If most of a stock's value is due to longterm cash flows, why do analysts pay so much attention to quarterly earnings?”*¹²⁴ En del av svaret ligger i att viss information i delårsrapporterna är för kortsiktiga vinster. Om exempelvis de faktiska kvartalsvinsterna är lägre än de förväntade, på grund av att företaget har ökat sina kostnader för utveckling och forskning, visar studier att aktiekursen antagligen inte kommer att gå ner utan ett företags aktiekurs kommer istället att öka. Anledningen till detta är att forskning och utveckling förväntas öka framtida kassaflöden. Om det istället var följande situation, att kvartalsvinsterna är lägre än väntat på grund av att kunder inte tycker om ett företags nya produkter, då har den här nya informationen en negativ inverkan på framtida värden och på den långsiktiga aktieutvecklingen. *“Therefore, while the quarterly earnings themselves might not be very important, the information they convey about future prospects can be terribly important.”*¹²⁵

Med hjälp av informationen i delårsrapporterna kan således analytiker analysera framtiden och skapa prognoser. En analytikers tillvägagångssätt och metoder skiljer sig ofta åt. Ett centralt återkommande tema är dock att analytiker vill ha en god jämförbarhet i publicerad information från företagen.¹²⁶ Avslutningsvis kan det nämnas att analytiker främst är intresserade av företags långsiktiga kapacitet att skapa vinster.¹²⁷

¹²¹ Edenhammar & Thorell (2005), *Företags redovisning - Att förstå årsredovisningar*, s. 37

¹²² Ibid. s. 159

¹²³ Ibid. s. 182

¹²⁴ Ross, Westerfield & Jaffe (2006), *Corporate Finance Book*, s. 195

¹²⁵ Ibid. s. 196

¹²⁶ Fleuriet (2003), *Finance, a fine art*, s. 118

¹²⁷ Ibid. s. 115

4. EMPIRI

I följande kapitel presenteras det empiriska materialet från intervjuerna. Först presenteras företagen, därefter revisorerna och sist analytikerna. Under respektive grupp återges intervjuerna i kronologisk ordning.

4.1 Presentation av respondenter

Studien utgörs av sammanlagt sexton personer. De som har ställt upp på intervju är:

- Bengt Ragnå, Chef för Investor Relations på Handelsbanken AB Large Cap
- Håkan Hellström, Verkställande direktör på Castellum AB Large Cap
- Anna Sikström, IFRS Accounting Expert på Volvo AB Large Cap
- Esko Österbacka, Business Controller på Hemtex AB Mid Cap
- Göran Hermansson, Ekonomichef på Concordia Maritime AB Mid Cap
- Stefan Borg, Controller på Borås Wäfveri AB Small Cap
- Anna Ahlberg, Ekonomi- och informationschef på Vitrolife AB Small Cap
- Lars Sundqvist, Ekonomichef på Sigma AB Small Cap

- Fredrik Jonsson, Manager och auktoriserad revisor på Deloitte
- Conny Lysér, Manager och auktoriserad revisor på KPMG
- Anonym, Manager och auktoriserad revisor

- Peter Malmqvist, Analyschef på Nordnet och utredare åt Stockholmsbörsen
- Joachim Engelbrecht, Analytiker och mäklare på Danske Bank
- Patrik Setterberg, Analytiker på Danske Bank
- Karrim Hajee, Senior analytiker på investmentbolaget Dunross & Co

- Per Lekvall, Ledamot i Kollegiet för Svensk Bolagsstyrning

4.2 Telefonintervju med Bengt Ragnå på Handelsbanken

Bengt Ragnå har sedan sju år tillbaka varit chef för Investor Relations på Handelsbanken. Med denna position följer ett aktivt deltagande i framtagandet av finansiell delårsinformation. Intervjun ägde rum 2007-05-09.

Delårsrapporterna görs formellt sett för att Handelsbanken är ett noterat bolag och för att Stockholmsbörsens noteringsavtal kräver delårsrapportering. Mycket av dess innehåll är standardiserat och formaliserat. Ragnå anser att delårsrapporter i första hand görs med tanke på aktiva förvaltare och analytiker.

Empiri

I slutändan är det styrelsen som beslutar och ansvarar för innehållet i delårsrapporterna. Som IR-chef har Ragnå ett centralt ansvar för utformningen av delårsrapporterna. Detta gäller främst för den information som företaget frivilligt väljer att komplettera de grundläggande lagstadgade standarderna med. Även åsikter och kommentarer från marknaden hjälper till att forma delårsrapporternas innehåll. Genom att beakta användarnas synpunkter menar Ragnå att Handelsbanken kontinuerligt strävar efter att förbättra läsvänligheten i rapporterna.

Ragnå menar att den främsta svårigheten med delårsrapporterna är att på ett meningsfullt sätt skriva dessa för användaren. Formellt sett är det en publikation som skrivs för alla aktieägare. Dock är det troligt att kanske ett mindre antal personer har den bakgrund och kompetens som krävs för att kunna ta till sig all den information som framgår av rapporterna. Detta medför att det kan uppstå bedömningssvårigheter i processen med att välja ut vad som skall och vad som inte skall vara med i rapporten. Vidare tror Ragnå att formalisering av rapporter kan leda till problem. Då rapporterna i ett globalt perspektiv görs mer jämförbara finns det en risk att materialet i rapporterna blir mer svårgenomträngligt för användarna.

Det är viktigt att information kommer ut och offentliggörs snabbt. Handelsbanken anser sig här ligga väl framme. Tidigare offentliggjordes andra kvartalets rapport i mitten av augusti. Detta bedömdes både från Handelsbankens håll och från marknaden som lite sent då rapporten kom först när nästan halva nästa period hade passerat. Marknadens önskemål var således att få ta del av delårsinformation snabbare. Ragnå anser dock inte att de som företag kan anses sig kännas pressade av marknaden att offentliggöra information snabbt. Han ser det som att Handelsbanken levererar en produkt till intressenter, vilka har önskemål om hur produkten skall utformas, samt vid vilken tid den skall levereras. Det är då upp till företaget att anpassa sig efter intressenternas önskemål.

Delårsrapporten är i sig alltid aktuell då den skildrar hur det såg ut vid just den tidpunkten. Ragnå menar dock att en delårsrapport är aktuell fram tills offentliggörandet av nästa delårsrapport eller tills företaget publicerar ny väsentlig information, exempelvis via en pressrelease.

Pålitlig information säger Ragnå är den information som kan verifieras. För Handelsbanken säkerställs tillförlitligheten via en lång processkedja. Det finns en bokslutsprocess, en sammanställningsprocess och en revisionsprocess. Den sistnämnda görs ibland tillsammans med företagets externa revisorer. Det som i rapporten är kvantifierbart och kontrollerbart får genom detta förfarande en god tillförlitlighet. Ragnå anser att problematik istället kan uppstå vid bedömningsfrågor, då dessa görs efter bästa subjektiva förmåga. Vid bedömning av vad som är väsentligt för en användare tar bolaget hänsyn till vad som har värdemässig betydelse för användarens bedömning av antingen företagets resultat eller ekonomiska ställning.

Handelsbanken har översiktlig granskning av företagets halvårsresultat. Motiveringen till att företaget inte granskar fler delårsrapporter tror Ragnå är att det inom organisationen finns en stark och självständig internrevisionsavdelning. Han anser att detta är tillräckligt för att

säkerställa delårsrapporternas tillförlitlighet. Ragnå tycker vidare att något krav på översiktlig granskning av den finansiella delårsinformationen inte bör införas. Anledningen till att Handelsbanken ändå har en översiktlig granskning på halvårsrapporten är bland annat för att revisorerna gärna vill vara delaktiga i redovisningsprocessen mer än en gång per år.

En risk med den ökande globaliseringen gällande regleringen för noterade företag är ytterligare formaliseringar, menar Ragnå. När regleringen i större utsträckning påverkas av det anglosaxiska synsättet riskerar delårsrapporterna att bli mindre läsvärda för den genomsnittliga användaren.

4.3 Personlig intervju med Håkan Hellström på Castellum

Håkan Hellström är verkställande direktör och har arbetat på Castellum sedan 1994. Hellström är civilekonom och han har bland annat tidigare varit partner och auktoriserad revisor på KPMG. Intervjun ägde rum 2007-05-14.

Delårsrapporterna görs enligt Hellström i första hand för aktieägarna, både nuvarande och potentiella. I rollen som verkställande direktör ansvarar och styr Hellström innehållet i delårsrapporterna. Ett viktigt nyckelbegrepp för att styra delårsrapporteringen är kontinuitet. Användarna skall få rapporter som liknar tidigare rapporter. Hellström försöker också i god tid uppdatera sig om nya lagstiftningar och rekommendationer. Diskussioner om hur redovisningen kommer att utvecklas i framtiden är också användbar då bolaget i ett tidigt skede brukar tillämpa kommande förändringar. Ibland sker detta i samråd med andra företag inom branschen.

Castellum använder sig inte av konsulter i form av IR-konsulter, utan bolaget kan själva säkerställa tillförlitligheten. Via ett nätverk brukar Castellum fånga upp aktiemarknadens, analytikernas och ägarnas synpunkter. Jämfört med konkurrenter är Castellum snabba med utgivandet av delårsrapporterna. Hellström ser det som positivt att de arbetar effektivt och Castellum ser en utmaning i att behålla avståndet till konkurrenterna. Som det ser ut idag finns det ett visst spelrum för bolaget att kunna bli ännu snabbare i framtiden.

Enligt Hellström finns det inga speciella svårigheter med delårsrapporteringen. Delårsrapporter för olika kvartal har också lika hög kvalitet och noggrannhet. Pålitlig information karaktäriseras generellt av två olika aspekter. Den första aspekten är att saker och ting måste hänga ihop, att det finns en kontinuitet. Exempelvis skall olika sidors innehåll i en delårsrapport hänga samman med varandra. Det är inte effektivt och pålitligt om företaget i efterhand måste dementera tidigare publicerad information. Den andra aspekten är att läsaren förstår delårsrapportens innehåll. Är det någon information som sticker ut måste användaren förstå sambandet mellan orsak och verkan i informationen.

Castellum känner inte sig pressade att ta fram delårsrapporter snabbt. Delårsrapporter i sig är dock viktig information. Rapporterna är som kontoutdrag för varje kvartal för aktieägarna och

Empiri

aktiemarknaden. Delårsrapporters information är aktuell en kort tid efter offentliggörandet. Dagen efter offentliggörandet av en delårsrapport presenteras informationen personligen av Hellström för marknaden. Sedan vet alla vad som står i delårsrapporten, vilket gör att dess aktualitet efter presentationen är mycket kort. Ur ett jämförande syfte är dock delårsrapporterna alltid aktuella.

Delårsrapporternas tillförlitlighet säkerställs på Castellum via ett omfattande internt arbete. Detta bland annat genom att inkludera den interna kontrollen i systemen för att eliminera eventuella felaktigheter. Hellström anser att det är viktigt att det inte skall gå att lägga in felaktig data som inte stämmer överens med helheten. Den finansiella informationen jämförs också med budgeten. Det är av stor vikt att hålla koll på ytterligheter och att göra analytiska kontroller. Som verkställande direktör gör också Hellström en övergripande analys av innehållet i delårsrapporten innan rapporterna publiceras för att säkerställa en god konsistens.

För att veta vilka poster som är väsentliga för användarna använder sig Castellum av väsentlighetsmått. Företaget använder sig också av värderingsprinciper som har olika kriterier för exempelvis stora belopp och dess relation till kassaflödet. Pressreleaser används vid behov för att nå ut med väsentlig information till marknaden.

Castellum har översiktlig granskning av kvartal två för att verifiera att allt är okej. Revisorns roll är inte att agera som rådgivare utan revisorn skall endast komma med en andra uppfattning. Den översiktliga granskningen är en kvalitetsmärkning för marknaden, annars ser Hellström ingen stor fördel att ha en översiktlig granskning. I bolag som har stora förtroendeproblem kan dock den översiktliga granskningen fylla en funktion. Om redovisningen blir mer och mer svårbegriplig och fundamentalistisk kan ett krav på översiktlig granskning öka. Hellström anser däremot inte att ett krav på översiktlig granskning bör vara ett krav idag. Vidare kan revisorns granskning vara till nytta för styrelsen då den kontrollerar exempelvis dotterbolagens verksamhet.

Användarnas åsikter om delårsrapporterna följs noga upp av Castellum och ägarna ses som indelade i tre grupper, svenska institutionella ägare, lite större internationella ägare samt små svenska aktieägare. Hellström tror inte på att ge ut prognoser till användarna, då dessa ofta antingen är för höga eller för låga, utan han anser att det är upp till användarna själva att göra prognoser.

Hellström tycker inte att revisorer skall delta i processen att göra delårsrapporterna mer tillförlitliga, det är företagets uppgift. Ibland kan revisorerna uppfattas som lite för långt ifrån aktiemarknaden. I framtiden tror Hellström att delårsrapporterna ungefär kommer att se ut som de gör idag. Årsredovisningarnas framtid är dock oviss. Delårsrapporterna kommer antagligen inte att växa i omfång då marknaden inte vill ha det. Formaliseringen kan också komma att öka. Enligt Hellström har Castellum en god potential att bli ännu snabbare med rapporteringen. Delårsrapporterna kan också tänkas få mer uppmärksamhet i framtiden då marknaden bryr sig och lägger stor vikt vid delårsrapporternas innehåll.

4.4 Personlig intervju med Anna Sikström på Volvo

Anna Sikström är civilekonom och arbetar som IFRS Accounting Expert på Volvo AB. Hennes arbetsuppgifter på företaget är att verka som en kunskapsbank genom att söka efter nya redovisningsregleringar och undersöka vilka effekter de kan medföra för Volvo. Sikström har tidigare i fyra år varit verksam inom revision på Deloitte. Intervjun ägde rum 2007-05-16.

Generellt sett görs delårsrapporterna för alla intressenter. Rapporterna är till för såväl analytikerna som aktieägare vilka intresserar sig för företagets resultat och finansiella ställning, menar Sikström. Delårsrapporten är uppdelad i två delar. Dels en mer lättillgänglig och marknadsföringsinriktad informationsdel, dels den tunga finansiella delen vilken främst används av analytikerna. Andra intressenter kan vara kunder och leverantörer. Företagets ledning tar också del av innehållet i delårsrapporterna, men de får utöver denna en specifik management report vilken är långt mer detaljerad och omfattande.

Innehållet i delårsrapporterna styrs av en samverkan mellan de olika avdelningarna på företaget som är involverade i framtagandet av delårsrapporterna, berättar Sikström. Volvo har nyligen förändrat sin rapporteringsstruktur, vilket framgår av den första kvartalsrapporten för 2007. Företaget allokerar från och med det första kvartalet 2007 affärsenheternas resultat och försäljning till affärsområdena. Detta görs bland annat som en förberedelse inför implementeringen av IFRS 8 vilken kräver att organisationen presenteras externt på samma sätt som den mäts internt. De olika affärsområdena har själva rutiner och processer för att ta fram informationen vid framtagandet av deras respektive rapport. Sedan ställer huvudkontoret och koncernredovisningsavdelningen samman dessa rapporter och tar fram en gemensam rapport för hela koncernen. Det är således mycket information i delårsrapporterna som affärsområdena själva tar ställning till och utformar. Detta då de själva har bäst kunskap om sina respektive affärsområden.

Informationsavdelningen har en aktiv kontakt med marknaden och vet vilken typ av information som önskas och efterfrågas vilket styr delårsrapporternas innehåll och format. Analytiker och andra användare ges även möjlighet att framföra åsikter och kommentarer vid press- och analytikerkonferenser, vilka vanligtvis åtföljer delårsrapporternas offentliggörande. Det är viktigt med en avvägning mellan det faktum att företagen vill förmedla mycket information och att informationen skall vara lättillgänglig och relevant. Analytikerna kräver en viss kvalitet, kontinuitet och detaljeringsgrad på den finansiella informationen för att den skall passa deras behov. Efter det att kommentarerna från analytiker och andra användare beaktats bedöms om någon information bör utvecklas till nästa rapport. Analytiker är ofta intresserade av framtiden och vad Volvo tror om den. Företaget lämnar relativt begränsade prognoser och lämnar endast information om händelser som är troliga att inträffa. Sikströms del i processen är att se till att företaget följer de krav som ställs i regleringar, standarder och rekommendationer. Externa konsulter används endast vid framställandet av delårsrapportens grafiska layout.

Empiri

Tiden är en faktor som till viss del försvårar delårsrapporteringen. Detta då marknaden efterfrågar delårsrapporterna relativt omedelbart efter rapportperiodens slut. Det är många steg i processen som måste gås igenom. Exempelvis skall alla affärsområden hinna fånga upp de olika bolagens rapportering, varpå koncernredovisningsavdelningen skall gå igenom affärsområdenas rapportering. I dessa steg finns mycket information om periodens händelser som måste bearbetas och tas ställning till huruvida det är väsentligt eller ej. Det rapporterade siffermaterialet skall även genomgå flertalet kvalitetskontroller som rimlighetsbedömning med mera. Dessa processer kräver en stor förberedande insats vilket i viss mån underlättar arbetet. Nya standarder och regleringar kan även försvåra arbetet då rutinerna måste göras om. Sikström har här en betydande roll då hon i god tid innan regleringens implementering analyserar de effekter och de åtgärder som krävs för att Volvo skall kunna följa regleringen. Målet är att ingen ny information skall behövas under perioden mellan periodbokslutet och rapportens offentliggörande. Slutligen är det viktigt med den interna kommunikationen för att processerna skall fungera smidigt.

Volvo skapar bland annat pålitlig information genom att fokusera på att systemen ur vilka informationen tas fram är säkra och vattentäta. Systemen skall vara byggda på ett sådant sätt att det är få manuella handpåläggningar på den finansiella informationen. Företaget tillämpar SOX:s kontroller i boksluten och dessa syftar till att säkerställa målen för bland annat fullständighet, existens, periodisering och värdering. Kontrollerna är utformade på ett sådant sätt att de skall stärka pålitligheten i informationen som kommer ut. Det viktiga för att informationen skall anses pålitlig är att den skrivna produkten förmedlar en rättvisande bild av företagets resultat och finansiella ställning. Själva delårsrapporten tillkommer efter en process med flera steg där flera olika utkast gås igenom av olika avdelningar och på olika nivåer. Rapportutkastet går även tillbaka till affärsområdena vilka kontrollerar att den information de avlämnat behandlats korrekt i rapporten. Avdelningarna kontrollerar varandra såväl som sitt eget material.

Ambitionen för Volvo är att ta fram delårsrapporterna snabbt. Företaget påverkas genom att arbetsperioden är hektisk då den kräver mycket förberedande arbete. Sikström anser att företaget ligger väl framme i rapporteringsfloden. Vidare anser hon att delårsrapporters information är aktuell under lång tid framöver. Detta då en läsare skall kunna gå tillbaka och jämföra information för att se företagets utveckling. Det kan vara intressant för läsaren att se hur väl företagets prognoser fallit ut.

Sikström anser att en post är väsentlig om den kan påverka en användares beslut vid läsning av de finansiella rapporterna. I koncernen sker en urgallringsprocess där de olika händelserna som skett under perioden bedöms. Företagets ambition är att delårsrapporterna skall vara lättöverskådliga. Vid den slutliga genomläsningen sker en sista kontroll att alla händelser som tagits med i rapporten, och de effekter dessa kan få för koncernen, förklarats på ett tydligt och tillfredsställande sätt.

En av Volvos delårsrapporter per år granskas översiktligt av bolagets revisor. Detta är ett krav i Svensk kod för bolagsstyrning. De andra delårsrapporterna utsätts också för granskning men då en mindre formell vilken inte mynnar ut i en påskrift av revisorn i rapporterna. En anledning till att granskning och dialog ändå förs med revisorerna för de icke översiktligt granskade rapporterna är för att få en objektiv genomläsning av dessa. Motiveringen till att de inte granskas är till viss del tidsaspekten, menar Sikström. Det är endast en dag mellan att det sista utkastet är klart till att rapporten släpps. Om revisorn gjorde alla de moment som krävs för översiktlig granskning skulle företaget troligtvis behöva skjuta på delårsrapportens offentliggörande. Vidare menar Sikström att revisorerna inte ses som en del av företagets interna kontroll. De rutiner som finns internt är ur företagets perspektiv tillräckliga. För en extern användare kan det dock vara intressant om en delårsrapport är granskad eller ej då det medför en viss kvalitetsstämpel. Dock tror Sikström inte att den finansiella informationen hade varit annorlunda om revisorerna hade granskat den.

Det föreligger således inget behov av krav på översiktlig granskning av samtliga delårsrapporter, enligt Sikström. Det är bra att det finns ett val och det är upp till företaget att bedöma behovet. Den översiktliga granskningen är inriktad på att ge en uppfattning om den interna kontrollen. Detta görs i större utsträckning vid årsrevisionen. Då företagets förfarande och arbetssätt är samma under året täcker revisionens kontroll av företagets interna kontroll även in framtagandet av den information som ligger till grund för delårsrapporterna.

Framöver tror Sikström att kraven på snabbare rapportering kommer att öka. Informationsmängden i delårsrapporterna kommer också att öka på grund av en harmonisering av redovisningsstandarderna, ökad öppenhet och ökade upplysningskrav. Dessa krav kommer tillsammans att öka arbetsbelastningen för företagen, eftersom företagen i större utsträckning måste se till att de har en fungerande och god intern process med inbyggda kvalitetskontroller. Genom harmoniseringsprojekten mellan IASB och Financial Accounting Standards Board (FASB) riskerar det svenska principbaserade redovisningssystemet att gå mot ett mer detaljstyrt system.

4.5 Personlig intervju med Esko Österbacka på Hemtex

Esko Österbacka arbetar som Business Controller på textilföretaget Hemtex. Posten innebär att han arbetar med intern kontroll och uppföljning samt arbetar han mycket med extern rapportering. Han har tidigare erfarenhet som redovisningschef på ett större företag och som revisor på Ernst & Young. Intervjun ägde rum 2007-05-07.

Framsta användaren av de finansiella delårsrapporterna är enligt Österbacka aktieägarna. Både de som för närvarande äger aktier i företaget och de potentiella investerare som i framtiden kan komma att äga aktier i företaget. Användarna har även en indirekt deltagande roll i fastställandet av innehållet i delårsrapporterna. Detta då Hemtex efter ett offentliggörande av en rapport tar till sig de kommentarer som ges på rapporterna av media och analytiker. Särskilt analytikernas åsikter och kommentarer är av vikt, menar Österbacka,

då dessa ofta synar delårsrapporterna i sömmarna och fångar upp de detaljer som Hemtex anses ha varit otydliga med. Framtagandet av delårsrapporten i Hemtex är en process med många inblandade, men de som styr på ett övergripande plan är verkställande direktören och finanschefen. Företagets redovisningschef tar fram siffrorna från bokslutet och Österbacka kompletterar med väsentlig information som resultat per aktie. Även Investor Relations-konsulter (IR) rådfrågas av företaget. Detta sker, enligt Österbacka, för att delårsrapporterna på ett bättre sätt skall framhäva väsentlig och relevant information. Om det skett någon ovanlig händelse under perioden konsulteras även företagets revisorer, då deras kunskap och erfarenheter ofta är till hjälp.

Österbacka ser ingen särskild svårighet med framtagandet av Hemtex delårsrapporter. Han menar bland annat då siffermaterialet tas fram varje månad skapas en säkerhet i den finansiella informationen. Österbacka menar vidare att svårigheterna kan ligga i de betoningar Hemtex måste göra i rapporterna. För jämförbarhetens skull kan företaget inte i någon större utsträckning ändra rapporternas utformning från ett kvartal till ett annat. Det måste hela tiden finnas en röd tråd mellan delårsrapporterna. Ett annat problem som Österbacka kan se är att om regleringen ändras hela tiden kan det vara svårt att hålla sig konstant uppdaterad. Även här är kontakten med bolagets revisorer gynnsam.

På frågan om vad som karaktäriserar pålitlig information framhåller Österbacka att det skiljer sig åt beroende på vad för typ av information det gäller. Som exempel är företagets försäljning enkel att kontrollera och verifiera. Det är värre med de bedömningsfrågor som ett företag kan ställas inför, men eftersom det är upp till användaren att bedöma pålitligheten löses problemet genom att det tydligt framgår i delårsrapporterna vad som är företagets bedömningar.

En bedömningsfråga som ett företag kan ställas inför är vad som för en användare är väsentlig information. För detta har Hemtex ingen fastställd rutin. Dock säger Österbacka att om en sådan fråga uppkommer tas den upp till diskussion inom företaget. Det handlar ofta om en avvägning mellan huruvida det skall tas med i delårsrapporten eller om det måste till en pressrelease. Om Hemtex är osäkra på sitt agerande konsulteras Stockholmsbörsen.

Österbacka känner inte att finansmarknaden kräver att Hemtex måste snabba upp leveransen av delårsrapporterna. Han säger vidare att delårsrapporterna är aktuella fram till efterföljande periods slut.

Tillförlitligheten i Hemtex delårsrapporter säkerställs genom effektiva interna processer, menar Österbacka. Genom tydliga rutiner och det faktum att få personer är inblandade i framställandet av rapporten minskar risken för fel och kommunikationsmissar. En svaghet är, enligt Österbacka, att processens framgång är beroende av att samtliga nyckelpersoner är tillgängliga.

Hemtex låter revisorerna översiktligt granska två delårsrapporter. Motiveringen till att endast två översiktligt granskas är främst att det påverkar snabbheten, menar Österbacka. Mer material måste tas fram för att härleda och verifiera siffermaterialet. Österbacka menar att det även är en kostnadsfråga för företaget och att marknaden inte kräver den översiktliga granskningen. Han tror inte att användarna av de finansiella delårsrapporterna gör skillnad på en granskad rapport och en som inte är granskad. Generellt sett tror dock Österbacka att en översiktlig granskning kan leda till att öka delårsrapporternas tillförlitlighet. Detta då den extra genomgång som granskningen medför minskar risken för att eventuella felaktigheter slinker med. Däremot ligger problemet i den översiktliga granskningens natur, i och med att den just är översiktlig. Österbacka anser att den i praktiken inte tillför nämnvärt mycket, då den översiktliga granskningen skrapar på ytan, utan endast fungerar som en kvalitetsstämpel för marknaden. Däremot menar han att revisorerna är goda diskussionspartners och framhåller nyttan med att de kontinuerligt följer upp verksamheten.

Framöver tror Österbacka att delårsrapporteringen eventuellt kan komma att kompletteras med information om miljö- och social redovisning. Dock kommer detta inte att ske i någon större utsträckning, då snabbheten och väsentligheten är centrala för den finansiella delårsrapporteringen.

4.6 Personlig intervju med Göran Hermansson på Concordia

Göran Hermansson är sedan två år tillbaka ekonomichef på Concordia och är i hög grad inblandad i processen med framtagandet av delårsrapporterna. Tidigare har Hermansson varit revisor och controller. Intervjun ägde rum 2007-05-08.

De främsta användarna av finansiell delårsinformation är, enligt Hermansson, kapitalmarknaden med aktörer som analytiker och investerare. Även bankerna är i hög grad intresserade av företagets prestationer. Andra användare som intresserar sig för delårsrapporterna är bland annat media. Concordia följer inte aktivt upp vad användarna anser om innehållet i delårsrapporterna och rapporternas framställande som helhet. Företaget svarar dock på inkommande frågor. Företaget lyssnar på all eventuell feedback som ges via informella samtal med exempelvis analytiker och investerare.

Framtagandet av delårsrapporterna görs till stor del av Hermansson. Det är han som tar fram siffermaterialet och tillsammans med den verkställande direktören styr övrigt innehåll. Concordia tar inte hjälp av IR-konsulter för att avgöra vad som bör eller inte bör framhävas och tryckas på i delårsrapporterna. Hermansson tror inte att användandet av IR-konsulter vid delårsrapporter är något som generellt sett är vanligt bland noterade företag. Det är vanligare att detta sköts internt med hjälp av kunniga medarbetare inom företagen. Denna åsikt baserar Hermansson på att många av de delårsrapporter han tagit del av känns oprocessade, ärliga och icke vinklade.

Empiri

Hermansson ser inga svårigheter med delårsrapporteringen. Tillförlitligheten i Concordias delårsrapporter säkerställs genom gedigna analyser av siffermaterialet. Analyserna tillsammans med en god intern kontroll är något Hermansson framhäver som mycket viktigt. Även revisorn hjälper till och tittar igenom materialet för att säkerställa att det som framgår i rapporten är likställt med det som står i koncernredovisningen. Det handlar inte om översiktlig granskning enligt SÖG utan mer om att försäkra sig om att siffermaterialet i rapporterna är verifierade från koncernredovisningssystemet. Vidare berättar Hermansson att det är flertalet på Concordia som läser igenom rapporten innan den fastställs. Exempelvis läser avdelningscheferna igenom sina delar och ger sin input på såväl sina delar som andras. Även Concordias verkställande direktör och styrelse granskar aktivt delårsrapporterna och ger eventuella synpunkter.

Det viktigaste för att säkerställa tillförlitligheten i delårsrapporteringen, menar Hermansson, är en noggrann genomgång av materialet i rapporterna. Även om revisorn tittar på materialet är det alltid den som har tagit fram materialet som har den bästa förståelsen och kunskapen om siffrorna. I och med att anställda på företaget tar fram materialet själva är det svårt att bedöma pålitligheten i informationen, men genom noggranna genomgångar och analyser kan tillförlitligheten säkras. Han tror vidare att en god företagskultur är något som positivt bidrar till kvalitativa rapporter. Det gäller att skapa en kultur där alla strävar efter ett gemensamt mål. Den som arbetar med redovisningen bör hela tiden förhålla sig kritisk till siffermaterialet och inte bara mata in siffror i systemet utan eftertanke.

Hermansson känner ingen press från vare sig marknaden eller ledningen att delårsrapporterna borde offentliggöras tätare in på rapportperiodens slut. På grund av att många företag presenterar sina delårsrapporter på samma dag tror Hermansson istället att finansmarknaden skulle föredra en spridning av rapporternas utgivningsdatum. Detta skulle medföra att en del rapporter kunde senareläggas. Vidare anser Hermansson att en delårsrapports livsspann inte sträcker sig längre än till nästa rapports offentliggörande.

Bedömningen av vad som för en användare är en väsentlig post är i mångt och mycket sifferstyrt i Concordia. Om en händelse medför att Concordia måste ändra prognosen för företaget anses händelsen väsentlig. Bedömningen blir i viss grad subjektiv. Hermansson berättar att en väsentlig händelse vanligtvis presenteras i form av en pressrelease. Detta medför att information i en delårsrapport som har släppts via pressrelease ofta är känt innan delårsrapporten kommer ut.

Concordia låter endast revisorn utföra översiktlig granskning på bokslutskommunikén. Det fanns tidigare översiktlig granskning på halvårsrapporten men Hermansson berättar att bolaget efter överläggande ansåg att den översiktliga granskningen istället skulle utföras på fjärde kvartalets rapport för att säkerställa årsresultatet. Hermansson är dock tveksam till den översiktliga granskningens bidrag till kvaliteten på delårsrapporterna. Då den översiktliga granskningen skrapar på verksamhetens yta kan den endast upptäcka allvarliga fel. Dock borde sådana fel redan ha upptäckts av företagets interna kontrollsystem. Utöver detta är

tidsfaktorn något som spelar in i motiveringen till varför Concordia inte översiktligt granskar övriga delårsrapporter.

Vidare anser Hermansson att han fått uppfattningen att analytikerna utgår från att delårsrapporterna stämmer. Han anar en övertro på vad revisorns översiktliga granskning egentligen medför för delårsrapporternas tillförlitlighet, att analytikerna anser att det revisorn skrivit på är en absolut sanning. Det finns en viss diskrepans mellan det analytikerna tror att revisorn säkerställer och det som revisorn faktiskt säkerställer. Dock anser Hermansson att trots informationsgapet skulle det inte fungera för analytikerna att väga in aspekten om tillförlitlighet. Detta då de inte har möjlighet att bedöma tillförlitligheten på ett relevant och meningsfullt sätt.

Avslutningsvis uttrycker Hermansson sin oro för att den detaljstyrda amerikanska regleringen, exempelvis Sarbanes-Oxley Act (SOX), kan komma att influera kommande reglering för noterade europeiska företag. Detta vore ett steg i fel riktning då det endast skulle medföra ökad pappersexercis och ökade kostnader för företagen utan att bidra med någon egentlig ökad kvalitet på den information som företagen lämnar.

4.7 Personlig intervju med Stefan Borg på Borås Wäfveri

Stefan Borg är civilekonom och arbetar som controller på Borås Wäfveri. Han ansvarar för Borås Wäfveries koncernredovisning, årsredovisning och delårsrapporter och har arbetat på bolaget sedan 1994. Intervjun ägde rum 2007-05-08.

Delårsrapporterna görs enligt Borg i första hand för aktieägare, företagsledningen, styrelsen och banker. Det finns inga analytiker som regelbundet följer bolaget då Borås Wäfveri är ett lite mindre bolag på börsen.

Delårsrapporternas innehåll styrs ytterst av styrelsen och koncernchefen som går igenom rapporterna innan de når marknaden. Själva processen att framställa delårsrapporterna utformas av Borg. Bolaget använder sig inte av någon IR-firma för delårsrapporterna men däremot för årsredovisningen.

Svårigheter med delårsrapporteringen är, enligt Borg, främst att kunna få in mycket information på ett begränsat utrymme samt att ta fram relevanta orsaker till att det ser ut som det gör. En annan svårighet är att återkommande och liknande situationer och orsaker behöver beskrivas med en viss variation. Nya regler, omstruktureringar och att kunna veta hur verksamheten kan se ut i framtiden är också en del av svårigheterna med delårsrapporteringen. Om reglerna ändras för ofta skulle det leda till en sämre jämförbarhet och historik för bolagen.

Pålitlig information karaktäriseras, enligt Borg, av att bolaget vet att systemen som informationen kommer ifrån fungerar och för det behövs en intern kontroll och

rutinbeskrivningar. Har ett företag haft samma struktur länge blir de säkrare på siffrorna då företaget har en känsla för om allt fungerar och om siffrorna är korrekta eller inte. Detta beror på att de har tagit fram siffrorna många gånger tidigare.

Borås Wäfveri känner sig inte stressade att ta fram delårsrapporterna snabbt. Detta då de är ett litet bolag vilket gör att pressen inte är speciellt stor. Däremot tycker styrelsen och koncernledningen att det ser bra ut om företaget är långt fram i rapportfloden. Dock spelar det ingen egentlig roll om bolaget rapporterar en vecka tidigare eller en vecka senare. Delårsrapporternas tillförlitlighet säkerställs inte när informationen tas fram utan det görs innan. Detta genom att företaget säkerställer att de rapporterade enheterna rapporterar i en liknande struktur och att processen när de tar fram sina bokslut är säkerställd. Revisorernas förvaltningsrevison säkerställer också detta. Den interna kontrollen är således viktig.

Bolaget har fört en diskussion med revisorn för att få hjälp med att veta om poster är väsentliga för användaren eller ej. Detta görs bland annat på Borås Wäfveri med hjälp av nyckeltal, om balansposter påverkas med mer än tio procent och resultatposter påverkas med mer än fem procent, är det väsentliga poster. Dock blir det svårare för händelser som inte redovisas i balans- eller resultaträkningen, då finns det inte några gränser utan blir istället en bedömningsfråga.

Borås Wäfveri har inte någon översiktlig granskning av delårsrapporterna och anser heller inte att det behövs. Generellt tror Borg att en översiktlig granskning av olika företags delårsrapporter skulle leda till att ett fåtal rapporter skulle ändras. Borg tycker inte att det borde vara ett krav på en översiktlig granskning.

Användarnas åsikter och reaktioner på delårsrapporterna följs upp av företaget genom att besvara användarnas frågor. Borg anser att det är nya regler och lagar, samt de stora bolagen, som i större utsträckning kommer att driva utvecklingen om hur delårsrapporteringen kommer att utvecklas i framtiden. Framöver tror Borg att det skulle kunna bli ett problem om det blev för mycket information i delårsrapporterna. En del relevant information skulle då döljas och försvinna bland informationen. I en sådan situation skulle det vara svårare för användaren att veta vad som är väsentlig information i delårsrapporterna.

4.8 Telefonintervju med Anna Ahlberg på Vitrolife

Anna Ahlberg arbetar som ekonomi- och informationschef. Hon har sedan 1994 arbetat i tre olika börsnoterade företag med liknande ansvar och uppgifter som i Vitrolife. Intervjun ägde rum 2007-05-14.

Delårsrapporterna görs för alla intressenter. De främsta användarna tror dock Ahlberg är aktieägarna. Delårsrapporterna är även intressanta ur ett internt perspektiv. Då börskontraktet hindrar att viss information diskuteras på företaget innan rapporterna offentliggjorts blir delårsrapporten efter offentliggörandet därför ett viktigt diskussionsunderlag internt på

företaget. De som, utöver börskontraktet, styr delårsrapportens innehåll på Vitrolife är Ahlberg samt företagets verkställande direktör. Ahlberg är ansvarig för att ta fram rapporterna och se till att allt som skall vara med är med, med andra ord att alla krav uppfylls. Bolaget tar för övrigt inte hjälp av någon IR-firma vid upprättandet av delårsrapporten. Även företagets analytiker är i viss mån med och påverkar innehållet i delårsrapporterna. Detta gör de via de kommentarer och åsikter om delårsrapporterna som lämnas till företaget. På grund av företagets storlek blir det en avvägning mellan transparens och att inte vilja visa för mycket för konkurrenter. Om många användare skulle efterfråga komplettering av samma typ av information ökar incitamenten att i kommande rapport lämna ut sådan information.

Ahlberg anser inte att det finns någon särskild svårighet med delårsrapporteringen. Då månadsboksluten i företaget görs på samma sätt tillkommer vid delårsrapporten endast att formellt skriva och sammanfatta bokslutet i en rapport. Andra poster som tillkommer är exempelvis analyser på valutaeffekter.

För att säkerställa tillförlitligheten i ett företags delårsrapporter menar Ahlberg att en viktig faktor är att företaget hittar just sitt format. Detta format skall sedan följas oavsett om resultatet går upp eller ner. Det är viktigt att läsaren känner igen sig och hittar informationen på samma ställe som i tidigare delårsrapporter. Annars försvåras möjligheterna till jämförelser över tiden. När verksamheten förändras måste dock nya överväganden göras gällande vilken information som skall tas med eller inte. Efter att dessa nya överväganden gjorts bör företaget konsekvent rapportera på det nya sättet i de kommande rapporterna.

Gällande tillförlitligheten i Vitrolifes delårsrapporter säger Ahlberg att en viktig del är att företaget ser till att alla månadsbokslut är genomgångna med samma noggrannhet. Detta för att företaget inte skall ha icke genomgångna poster i slutet av kvartalet. Företagets interna system bidrar också till tillförlitligheten då det är uppbyggt för att på bästa sätt möjliggöra kontroll via checklistor med mera. Rapporterna genomgår även en analys innan offentliggörandet för att företaget skall kunna försäkra sig om att alla poster är med. Det är också viktigt att det inom organisationen finns en god kommunikation mellan alla avdelningar. Detta för att exempelvis en avdelning kan meddela vidare vad som eventuellt kan komma nästa månad, vilket skulle kräva en reservering i den aktuella delårsrapporten. För Vitrolife är det vidare viktigt att ha en bra budget mot vilken siffermaterialet kan stämmas av. Genom att kontrollera med budgeten upptäcks bland annat avvikande poster. Löpande kontakt med revisorerna är en bidragande faktor för tillförlitligheten, då det leder till en kontinuerlig extern granskning av företaget och dess delårsinformation.

Att analytiker eller andra användare skulle utöva någon press på företaget att offentliggöra delårsinformationen snabbare är inget som Ahlberg känner igen. Hon tror dock att det är något som kan påverka ett företag från början, alltså när företaget för första gången träder in på börsen. Detta anser Ahlberg vara positivt, då det ändå inte blir bättre kvalitet på rapporten om Vitrolife väntar med offentliggörandet ytterligare en vecka. Vitrolife gör alla sina månadsbokslut via samma tidsplan, vilken Ahlberg bedömer vara tillräckligt snabb.

En delårsrapport är aktuell fram tills nästa delårsrapport presenteras, anser Ahlberg. Dock har delårsrapporten alltid ett visst historiskt värde då den möjliggör en kontroll av företagets prognoser samt jämförbarhet över tiden. För att bedöma huruvida en post är väsentlig för användarens beslut och därför måste tas upp i rapporten, säger Ahlberg att storleken på beloppet ofta är avgörande. Om någon post är osäker måste rimligheten att händelsen inträffar bedömas. Vitrolife har ingen specifik beloppsgräns för att avgöra huruvida en post är väsentlig. Istället försöker de bedöma varje situation för sig.

Företagets revisorer genomför ingen översiktlig granskning av delårsrapporterna. Anledningen till detta är att företaget inte följer Svensk kod för bolagsstyrning. Ahlberg anser inte att det skulle tillföra något reellt värde. Det sätt på vilket Vitrolife arbetar med revisorerna, med bland annat löpande kommunikation, anses vara tillfredsställande. Den extra insats som skulle krävas för att revisorn skall kunna lämna en rapport om översiktlig granskning är alltså inte nödvändig för att öka tillförlitligheten.

Mängden information i delårsrapporterna har också vuxit på senare tid. Ahlberg tror att det med ny reglering, som Öppenhetsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/109/EG), finns risk att trenden fortgår. Troligt är dock att informationsökningen avtar något, även om den inte kommer att minska. Ahlberg är dock tveksam till formaliseringen. Hon tror att lagstiftarna kommer att inse att bolagen är olika och måste ges utrymme till att ge anpassad information. Om företagen endast följer mallar riskerar informationen att förlora väsentlighet för användaren.

4.9 Personlig intervju med Lars Sundqvist på Sigma

Lars Sundqvist är ekonomichef för koncernen och har arbetat på Sigma sedan sex år tillbaka. Sundqvist har det yttersta ansvaret för allt ekonomiarbete. Intervjun ägde rum 2007-05-15.

Delårsrapporterna görs enligt Sundqvist i första hand för aktiemarknaden och aktieägarna. Sundqvist delar in aktieägarna i två olika grupper, befintliga och presumtiva. Den som skriver och styr innehållet i delårsrapporterna är Sundqvist själv. Sigma brukar arbeta med teman i olika delårsrapporter för att bolaget inte skall upprepa sig. Företaget använder sig inte av IR-konsulter.

Enligt Sundqvist finns det inga speciella svårigheter med delårsrapportering. Rapporteringen kan dock i sig vara komplex och den blir också mer och mer komplex. Delårsrapporter kan även till viss del tendera att bli för mycket formalia. Det kan upplevas som att det är nästintill för mycket information i delårsrapporterna vilket kan gör dem något svårlästa. Ibland är det lite väl mycket detaljer i delårsrapporterna på grund av IFRS. Den formalisering som sker idag har dock gjort det enklare för Sigma att jämföra sig med konkurrenterna och att göra konkurrentanalyser.

Empiri

En delårsrapport förutsägs att vara pålitlig enligt Sundqvist. Innan utgivandet är det förhållandevis enkelt att se något som inte hänger ihop eller om det är något som inte stämmer. Pålitlig information karaktäriseras av att det finns en logik i informationen och någon information bör heller inte vara utelämnad.

Sigma känner en viss positiv press att ta fram delårsrapporterna snabbt och Sundqvist tycker inte att de påverkas negativt av detta eller att det är ett problem. De som kan skapa en viss press är styrelsen och aktiemarknaden, men styrelsen är egentligen inte intresserade av själva rapporten. Styrelsen får ett mer detaljerat innehåll och de är mer intresserade av det. Själva rapporten är egentligen en beskrivning av vad styrelsen redan vet.

Delårsrapporters information är aktuell i en evighet då det är ett historiskt material. Det går alltid att analysera materialet. Däremot mjuka beskrivningar som marknadssituationer och annat som finns i en delårsrapport är en färskvara. Sundqvist anser att om företag är för sena med sin delårsrapportering gör det att delårsrapporterna blir mindre relevanta. Dock är det ibland ändå lite väl mycket kvartalshysteri. Sigma är inom sin bransch medelsnabb med att ge ut sina rapporter. Delårsrapporternas tillförlitlighet i Sigma säkerställs i första hand genom att vara konsistent vad det gäller informationen och dess faktainnehåll samt dess format. Delårsrapportens format är facit på den färdiga produkten. De flesta läsarna är frekventa läsare. Sundqvist anser att volym, resultat, order eller ett ramavtal kan vara exempel på väsentliga poster som marknaden måste informeras om. Om en händelse skall lämnas ut till marknaden brukar den först viktas i förhållande till annat. Pressreleaser används också ibland för att gå ut med väsentlig information innan delårsrapporten släpps. Sigma använder sig av samma rutiner vid alla månadsbokslut men i varje kvartal har de lite mer tilläggsinformation. Företaget har också kontrollsystem inbyggda i sina system för att minimera felaktigheter.

I dagsläget har Sigma en granskning av den tredje delårsrapporten men revisorerna gör inget uttalande om granskningen som revisorn vid en översiktlig granskning måste göra. En viss del av granskningen sker efter att delårsrapporten är lämnad. Syftet med granskningen är att säkerställa att Sigmas delårsrapporter uppfyller de krav som ställs eller om bolaget borde ha med någon annan typ av information nästa gång. Granskningen är också förberedande inför revisionen då revisorerna har med sig tre fjärdedelar av året till revisionen. Om revisorerna skulle göra ett uttalande att de har granskat det hela skulle kostnaderna fördubblas och revisorerna hade behövt mer tid på sig eftersom de då tar på sig en ansvarsroll. Sigma anser inte att det är värt den kostnaden eller den tiden som krävs för att ha uttalanden från revisorn.

Idag handlar revision mycket om riskanalys anser Sundqvist och Sigma har goda stödsystem, rutiner, instruktioner och principer för hur saker och ting skall gå till. Granskningen är således mer övergripande och delvis analytisk samt matematisk i vissa fall. En översiktlig granskning skulle inte öka delårsrapporternas tillförlitlighet och det bör heller inte vara ett krav enligt Sundqvist.

Användarnas åsikter och reaktioner på delårsrapporterna får Sigma bland annat av revisorn som är en informationskälla då de kommenterar och har synpunkter på delårsrapporterna. Styrelsemedlemmar har också synpunkter och åsikter på delårsrapporterna likaså större institutioner och investerare. Sigma möter således många läsare och brukar ibland få konkreta förslag från användarna att förändra något i framtiden, om det är något som användarna inte förstår eller om de anser att Sigma bör bli tydligare på någon del.

Delårsrapporterna har kommit att bli alltmer viktiga i jämförelse med en årsredovisning. I framtiden tror Sundqvist att det kommer att komma mer skärpta krav och regler på delårsrapporterna. Nya lagar upplevs inte som att de försvårar delårsrapporteringen för Sigma, utan det är förhållandevis enkelt att ändra rutiner och anpassa sig. På sikt antas delårsrapporterna även att bli mer omfattande. Formalkravet kan också tänkas öka i framtiden. Sundqvist tror att om det kommer ett revisionskrav kommer det leda till att snabbheten skulle förändras mot idag.

4.10 Personlig intervju med Fredrik Jonsson på Deloitte

Fredrik Jonsson är manager och har arbetat sju år på Deloitte. Den sista tiden har Jonsson främst arbetat med noterade bolag på Stockholmsbörsen. Intervjun ägde rum 2007-05-11.

Pålitlig information karaktäriseras, enligt Jonsson, av att den är korrekt i allt väsentligt. I detta sammanhang får källans tillförlitlighet och kompetens särskilt bedömas. Inslagen av subjektivitet påverkar också informations pålitlighet. Pålitlig information är information som inte har väsentliga fel. Delårsrapporters information har sitt största informationsvärde precis när den släpps. Sedan lever delårsrapporterna ofta vidare i ett jämförande syfte. Jonsson tycker att när nästa års kvartalsrapport för samma period publiceras har delårsrapporten till viss del spelat ut sin roll.

En revisor har ibland ett kunskapsövertag då revisorer har ett annat informationsflöde än vad de noterade bolagen har. Exempelvis om tolkning av nya rekommendationer och standarder samt att revisorer ibland har uppmärksammat nya upplysningskrav eller tolkningar lite tidigare än klienterna. Jonsson tycker inte att det borde vara ett krav att alla delårsrapporter skall vara översiktligt granskade. Det är mer fördelaktigt om marknaden får avgöra i vilken mån de anser att det behövs en kvalitetssäkring eller ej. I den mån bolagen anser sig vara i behov av en kvalitetssäkring kommer efterfrågan på översiktlig granskning även att finnas.

En revisor har en samlad erfarenhet och kan med hjälp av den göra professionella bedömningar om exempelvis den interna kontrollen är effektiv i syftet att fånga upp eventuella fel eller oegentligheter. En revisor försöker alltid ha en bra dialog med klienterna och ofta ställer revisorn stora övergripande frågor för att sedan kunna trätta ner bolagens processer i syfte att granska om allt fungerar som det skall.

Empiri

Om en revisor identifierar väsentliga fel kommuniceras dessa till bolaget för åtgärd. Huruvida ett fel är väsentligt eller ej och i vilken mån som revisorns rapportering påverkas avgörs genom en samlad bedömning. Har bolagen goda vanor och väl inarbetade rutiner ökar tillförlitligheten i delårsrapporteringen. Finns det en begränsad tid ökar risken för fel, att hantera tidsaspekten kan vara en svårighet för de noterade bolagen. Väsentliga händelser som har inträffat nära i tiden till delårsrapportering påverkar också rapporteringen, till exempel rättstvister eller förvärv. Jonsson anser inte att det behöver ta längre tid för bolagen om det fanns krav på översiktlig granskning, utan det handlar istället om hur bolagen anpassar sig till sin tidsram. Anledningen till att noterade bolag inte väljer att granska sina delårsrapporter är att det inte finns något starkt tryck utifrån idag samt att det är en kostnadsfråga.

Om marknaden i framtiden kommer att ha ett förtroendeproblem kan det tänkas att det införs en regelbunden delårsgranskning. Jonsson är inte säker på att delårsrapporterna kommer att offentliggöras snabbare i framtiden även om det är en trend idag. Det kan istället gå i en motsatt riktning då det ofta finns en tendens till att pendeln svänger fram och tillbaka och där reaktioner och motreaktioner avlöser varandra. Överlag är det marknaden som styr utvecklingen mer eller mindre. Delårsrapporterna kommer antagligen blir mer och mer omfattande och detaljerade i framtiden.

Har bolagen tillräckligt med resurser i form av personal och rapporteringssystem som de kan lita på kan bolagen förbereda sig i god tid innan genom att ha en bra framförhållning. Exempelvis kan de göra förarbeten samt följa utvecklingen inom redovisningsområdet. Detta skulle i sin tur öka hastigheten i rapporteringen och bolagen skulle kunna säkerställa en tillförlitlig information. Om något problem inträffar för bolagen är det viktigt att bolagen har klart för sig med rutiner om vart det skall rapporteras vidare och hur de skall gå tillväga.

Jonssons erfarenhet är att en översiktlig granskning kanske blir mer omständlig för bolagen, det skulle bli ett led till, men det går att hantera. Tidsaspekten skulle dock endast påverkas marginellt för bolagen. En revisor är sällan på jakt efter ytterligare eller tillkommande information, utöver den som bolagen själva tar fram i samband med bokslutsarbetet för egen analys och kvalitetssäkring.

En form av top-down approach och ett risktänk i förebyggande syfte är en annan aspekt på delårsrapporters tillförlitlighet. Om ett bolag har en bild av vilka som är de största och väsentligaste riskerna med den finansiella rapporteringen och om de bevakar riskerna, skulle bolagen få en bättre kontroll. Detta skulle i sin tur skapa en tillförlitlighet i informationen. Risker kan också prioriteras i form av att lägga mer resurser på väsentliga risker. Genom att arbeta på ett sådant sätt skulle bolagen ha gjort sin hemläxa väl och ha en bra grund för att kunna säkerställa delårsrapporters tillförlitlighet.

4.11 Personlig intervju med Conny Lysér på KPMG

Conny Lysér är auktoriserad revisor och manager på KPMG. Han har arbetat på KPMG i 17 år och hans arbetsuppgifter består bland annat av revision och översiktlig granskning av noterade företags finansiella rapporter. Intervjun ägde rum 2007-05-14.

Informationen skall kunna verifieras för att anses pålitlig. Gällande finansiell information anser Lysér att möjlighet till avstämning med huvudboken skapar pålitlig information.

Delårsrapporternas aktualitet beror på ur vems synvinkel rapporterna betraktas. För en analytiker har rapporterna alltid ett historiskt värde då det möjliggör jämförelser över tiden. För en investerare däremot kan delårsrapporten anses aktuell fram tills nästa väsentliga händelse inträffar eller senast fram till nästa delårsrapport, menar Lysér.

Översiktlig granskning ökar delårsrapporternas tillförlitlighet på två sätt. Framst genom att ledningen får en extern bedömning och analys, vilket medför en extra kontroll av den presenterade informationen. I viss mån anser Lysér även att företagen skärper sig vid vetskapen om att rapporten kommer att granskas.

En ledande person på KPMG har i sin roll som funktionär i branschorganisationen FAR SRS uttalat sig positivt om obligatorium för granskning av de noterade bolagens delårsrapporter. Personligen ställer Lysér som revisor sig frågande till om det finns behov av översiktlig granskning. Dock kan det ur en investerares synvinkel finnas en önskan om att en objektiv extern part granskar företagen och dess rapportering.

Den översiktliga granskningen görs främst för investerarna men även för företagsledningen då den till viss del kan vara en kvalitetssäkring. Enligt Lysér kan ett stort antal felaktigheter uppstå vid översiktlig granskning, på grund av en avsaknad av detaljgranskning. Då den översiktliga granskningen bland annat är inriktad på att stämma av och analysera rimligheten i den presenterade informationen kan trendbrott vara svåra att uppfatta för bolagen. Finns det inte en översiktlig granskning har företagen en större möjlighet att själva presentera medvetet eller omedvetet felaktiga trender än om en revisor är inblandad. Vidare är bedömningsunderlagen mindre omfattande vid översiktlig granskning, jämfört med revision. En översiktlig granskning är främst analytiskt inriktad. Trendbrott som medvetet eller omedvetet döljs kan därför vara svåra att upptäcka eftersom de inte är förväntade. De är dock inte omöjliga att upptäcka.

Bedömningar om den interna kontrollen är effektiv eller inte, vid en översiktlig granskning, baseras på bedömningar som gjordes vid den senaste revisionen. På grund av detta är det svårare att bedöma intern kontroll på nya uppdrag för revisorn. Bedöms den interna kontrollen som god minskar revisorns arbetsinsats eftersom det då krävs mindre detaljgranskning.

Empiri

För att få reda på om bolagen har tagit med alla väsentliga poster anser Lysér att det finns tre viktiga och användbara metoder. Den första är att se till historiska data som formella protokoll. En annan metod är att ha en dialog med personalen och företagsledningen i syfte att få information om vad som hänt under perioden. Slutligen krävs kunskap om företaget och dess verksamhet. När det gäller väsentlighetsbedömningar är det erfarenheten hos den som skall bedöma som är viktigast. Lysér anser att det är mycket svårt att bedöma vilka felaktigheter som är väsentliga. Revisorn skall bedöma vad som påverkar en investerares beslut. I praktiken används tumregler, exempelvis en viss procent på resultat. Detta är dock inte hela sanningen då ett visst betydande belopp ett år inte behöver vara väsentligt nästa år på grund av trender eller extraordinära händelser. Här är det viktigt med revisorns kunskap och erfarenhet menar Lysér.

Svårigheter med delårsrapportering kan enligt Lysér vara att det inte finns lika mycket tid för delårsrapporter som för årsredovisningen. Erfarenheten från tidigare års delårsrapportering är viktig för de noterade företagen. Det kan därför vara betungande för nya och mindre bolag. Detta då det kräver en kraftansträngning för att få ordning på den viktiga redovisnings- och rapporteringsprocessen. Effektiva rutiner är svåra att implementera. Processen måste vara enkel och smidig i syfte att minimera det manuella arbetet. Är processen väl inarbetad skapas en tydlig struktur och bra rutiner, vilket i sin tur skapar trygghet i rapporteringen. Andra svårigheter är subjektiviteten vid beräkningar och bedömningar.

Dessutom kan nya lagar och standarder krångla till det för företagen. Dessa nya lagar och standarder bör bolagen tolka tillsammans med revisorn, då det kan vara svårt att implementera dessa. Sedan kan det skapas en praxis. Revisorn själv har inte allt klart för sig innan när det kommer ut en ny regel eller standard utan det är ett samspel med bolagen som till slut formar bra rutiner för bolagen hur de skall hantera förändringen. Införandet av nya standarder för de noterade bolagen är således inte mer förankrade hos revisorerna än hos företagen. Såväl revisorer som företag har representanter för sina områden i de organ som utfärdar standarderna men det är på internationell nivå och i praktiken är båda tillämpare, ingen har ett tolkningsföreträde.

Anledningen till att vissa företag väljer att inte låta revisorn översiktligt granska delårsrapporterna är på grund av kostnadsfrågan, anser Lysér. Inte bara i form av att revisorn tar ut arvode utan även då bolagets personal måste bistå revisorn i dennes arbete. Lysér menar att det i viss mån handlar om en tidsaspekt, då mer underlag måste tas fram samt att diskussion förs med företagets personal. Genom att revisorn ställer frågor till personalen blir dessa avbrutna i sitt arbete. Bolagen kan inte dokumentera allt men med en god dokumentation minskar revisorns behov att föra dialog med representanter för företaget. Bolagen kan också uppleva att dokumentationen endast görs för revisorn. Om marknaden inte kräver att företagets delårsrapporter skall granskas översiktligt av revisor och om företaget anser sig ha ett bra internt kontrollsystem finns det således ingen nytta med den översiktliga granskningen.

Om marknaden och bolagen är överens om att någon översiktlig granskning inte är nödvändig betyder det inte med säkerhet att granskningen inte gör någon nytta. Framöver tror Lysér att krav på översiktlig granskning kommer att införas. Hur detta skall ske är han dock osäker på. Delårsrapporteringen kommer att vara minst lika viktig i framtiden. Vidare pekar trenden på att mer information kommer att presenteras i delårsrapporterna. Harmoniseringen kommer också att fortsätta med en ökad formalisering som följd. Detta kan leda till nackdelar som kompromisser på grund av kulturella skillnader länder emellan. Då Sverige har litet inflytande riskerar Sverige att missgynnas av detta. Snabbhet i rapporteringen är en önskan, men Lysér tror att bolagen och marknaden inser att det behövs tid för att genom bland annat analys säkerställa kvaliteten i den offentliggjorda informationen. För revisorn gäller det att säkerställa kvaliteten på den interna kontrollen.

4.12 Telefonintervju med anonym revisor

Respondenten är en man som har valt att vara anonym i den här studien. Sedan 1994 är han auktoriserad revisor och idag arbetar han som manager. Revisorn har arbetat med revision sedan 1988 och arbetar för närvarande med tre noterade bolag. Intervjun ägde rum 2007-05-16.

Pålitlig information karaktäriseras av information som är korrekt utan väsentliga fel. I normalfallet är delårsrapporters information aktuell precis när den släpps och fram till nästa delårsrapport, då marknaden styrs av en kvartalsekonomi. Analytikerna bearbetar ofta informationen snabbt, sedan förlorar delårsrapporten sin aktualitet.

I noterade bolag är det snabba ryck när de skall sammanställa delårsrapporterna. Bolagen har ofta intern kontroll för att säkerställa att allt är väsentligt och korrekt, men revisorn tror att risken minskar ytterligare om en översiktlig granskning görs av en oberoende part. Risken för väsentliga fel blir således mindre om en översiktlig granskning finns. Dock är inte en översiktlig granskning en vanlig revision, det är viktigt att komma ihåg anser revisorn. En översiktlig granskning är mer en analytisk granskning som bygger på intervjuer.

Intern kontroll är något som granskas vid revision och inte vid översiktlig granskning som istället förlitar sig på intervjuer. Har en revisor gjort en revision tidigare år har den interna kontrollen granskats och utvärderas. Därför ser revisorn inte till den interna kontrollen vid en översiktlig granskning. Revisorn använder således sina tidigare erfarenheter från revisionen vid en översiktlig granskning. Om en revisor är ny och inte har gjort en revision tidigare blir den översiktliga granskningen svårare tycker revisorn.

Revisorn anser att det borde finnas ett krav på att en av årets delårsrapporter, på alla noterade bolag, bör vara granskade. Han tycker att om ett sådant krav skulle införas bör kvartal tre i sådana fall granskas för att få en naturlig input till revisionen. De flesta brukar idag välja att granska kvartal tre.

De som kan ha nytta av en översiktlig granskning av delårsrapporter är styrelsen, intressenter och revisorer. Det översiktliga granskningsuttalandet är det styrelsen som är mottagare av. Granskningen är en kvalitetsstämpel för främst marknaden då den höjer kvaliteten och styrker tillförlitligheten av delårsrapporterna. En fullständig revision skulle inte vara lämplig för delårsrapporter utan en översiktlig granskning passar bra för delårsrapporter menar revisorn.

För att bedöma om företagen har tagit med alla väsentliga poster i delårsrapporten brukar företagen analyseras. Då används ofta historiskt material för att se om det finns några stora avvikelser. Sedan brukar revisorer även använda sig av aktuell information i form av pressmeddelanden. Diskussioner med ledningen om det finns tvister och liknande är också vanliga inslag för att få fram väsentliga poster. För att kunna bedöma vilka felaktigheter som är väsentliga på bolagen brukar en revisor bestämma ett överbegripande belopp och utifrån det bestäms mindre belopp om vilka transaktioner som skall granskas för att hitta de fel som är väsentliga.

Enligt revisorn finns det inga speciella svårigheter med delårsrapportering då kraven att komma in på Stockholmsbörsen är hårda. Bolagen måste ha visat att allt fungerar väl innan de släpps in på börsen. Ett problem som kan uppstå är dock om ett bolag har gjort ett större företagsförvärv. Detta eftersom det då tar tid för bolagen att föra in den nya och omfattande informationen i systemen. Sedan skall materialet även med i delårsrapporterna och ibland blir det lite väl mycket detaljer. Då får bolagen arbeta hårt för att få tag på all information och för att bli klara i tid. Bolag som finns på Stockholmsbörsens på Mid och Small Cap behöver ofta mer hjälp från revisorn för att veta vad som krävs av bolagen i form av information i delårsrapporterna, medan bolag på Large Cap ofta har kompetensen själva.

Anledningen till att företag väljer att inte granska sina delårsrapporter är förmodligen för att bolagen själva anser att delårsrapporterna har en god kvalitet. Revisorn tror också att bolagen tycker att de inte behöver en extra kvalitetsstämpel i form av en översiktlig granskning gentemot marknaden. En annan anledning kan vara att bolagen är vana vid att inte ha någon översiktlig granskning. Eftersom flertalet bolag aldrig har haft en översiktlig granskning tycker bolagen ofta att de inte behöver ha någon. Dessutom är det inte ovanligt att företagen brukar ta hjälp av revisorerna för att titta igenom strukturen och informationen i delårsrapporterna utan att revisorn skriver något översiktligt granskningsdokument. Om bolagen funderar på att införa en översiktlig granskning kan bolagen uppfatta det som att allt skulle ta mer tid. Det kan därför ha en betydelse om ett bolag har ett alltför tidspressat schema för delårsrapporteringen, då det kan påverka om ett bolag beslutar sig för att införa översiktlig granskning eller inte.

Under de kommande åren tror revisorn inte att delårsrapporternas format kommer att ändra sig speciellt mycket. Formaliseringen av delårsrapporterna är idag god och kommer inte heller att ändras nämnvärt i framtiden anser revisorn. Mer information i delårsrapporterna kan också bli svårt att kräva. Däremot kan det bli aktuellt med krav på att fler delårsrapporter skall granskas. En global standard för delårsrapportering är ingen omöjlighet. Snabbheten i

delårsrapporteringen kommer sannolikt att öka. Internet och hemsidor kan också tänkas bli mer aktuellt i framtiden eftersom informationen då kan presenteras på ett annat sätt.

4.13 Telefonintervju med Peter Malmqvist på Nordnet

Peter Malmqvist är analyschef på Nordnet AB, civilekonom, finansanalytiker och utredare åt Stockholmsbörsen av just delårsrapporter sedan 1997 och har som utredare under de senaste tio åren gått igenom 150-200 delårsrapporter. Han är tidigare chef för Aragon Kapitalförvaltning, aktiestrateg vid Aragon Fondkommission, ekonomijournalist vid Aktuellt och Svenska Dagbladet, revisor hos Sillén & Jacobsson revisionsbyrå samt lärare i redovisning vid Stockholms universitet och Handelshögskolan i Stockholm. Det kan också nämnas att han tidigare var verksam i Sveriges Finansanalytikers Förenings företagsvärderingsgrupp. Intervjun ägde rum 2007-05-09.

Enligt Malmqvist karaktäriseras pålitlig information av att reglerna följs konsekvent, likartade rapporter från kvartal till kvartal och att företagen behandlar och kommenterar olika typer av problem ungefär på samma sätt. Jämförbarhet är väldigt viktigt både mellan bolag och för ett och samma bolag mellan åren och kvartalen. Delårsrapporter är det viktigaste beslutsunderlaget av räkenskapskaraktär som påverkar just placeringsbeslut.

För att bedöma om delårsrapporterna är tillförlitliga försöker Malmqvist framförallt titta på siffermaterialet som sådant. Om det är några stora fluktuationer mellan enskilda resultat eller stora balansposter mellan kvartalen, tyder detta på en mindre tillförlitlighet än om det finns en följsamhet i siffermaterialet över perioden. Om en revisor har granskat delårsrapporten, tycker Malmqvist, att det tillför en större tillförlitlighet än om delårsrapporten inte var granskad.

Malmqvist anser generellt att delårsrapporterna är aktuella fram tills nästa delårsrapport, dock om det inträffar någon större order eller företagsaffär blir delårsrapporterna mindre aktuella. Snabbheten i rapporteringen har till en viss gräns ett värde enligt Malmqvist. De svenska och de finska börsbolagen har en snabb och bra rapportering medan de norska och de danska är lite senare i sin rapportering. Danskarna som ligger betydligt senare än resten av Norden har en lägre tillförlitlighet än de svenska anser Malmqvist. Dock får bolagen inte tulla på tillförlitligheten och trovärdigheten av rapporterna, det får inte innebära att bolagen publicerar schablonartade siffror utan det måste vara en avvägning mellan innehållet i rapporten och hur snabbt rapporten kommer ut. Bara för att danskarna är sena i sin rapportering innebär det inte att de är mer genomarbetade.

Bolagen vet ofta hur det har gått och väntar de finns det en ganska stor risk att viktig informationen läcker ut. Väntar bolagen med att publicera klara siffror kan det finnas för många som känner till siffrorna och då vågar användaren inte reagera på siffrorna. Relevansen för rapporten minskar då. Har bolagen satt ihop rapporten skall den publiceras. Redovisningsprocessen är en kontinuerlig process och bolagen sitter inte och filar på delårsrapporten i två månader, utan de går vidare och arbetar på nästa kvartal. Bolagen skall

således inte hålla inne på informationen. Malmqvist anser inte att det borde finnas ett krav på granskning av delårsrapporterna. Detta på grund av att han under åren inte har kunnat konstatera några större felaktigheter och brister i delårsrapporterna. Om revisorerna skulle granska delårsrapporterna är det sammankopplat med en kostnad och han anser inte att det går att motivera en sådan kostnad. En revisorsgranskning hade inte förbättrat delårsrapporterna på ett avsevärt sätt.

Företagen är påverkbara när det gäller delårsrapporterna till skillnad mot årsredovisningar som har en något mer fast och legal struktur. Detta gör att årsredovisningar är svårare att påverka. Delårsrapporter är ett tydligt placerardokument och därför är företagen ofta väldigt intresserade av att höra vad placerare tycker om deras information.

Malmqvist tror inte att det kommer att ske någon avsevärd förändring inom den närmaste tiden avseende innehåll eller när i tiden rapporterna publiceras. Det finns en risk att det lämnas en lucka åt mindre bolag att bara lämna rapport en gång i halvåret. Detta ser dock Malmqvist som en enorm försämring och han har ingen förståelse alls för den typen av lucka.

De huvudsakliga problemen när en analytiker skall tolka en delårsrapport är hur tillväxt skall mätas på kortare perioder. Tillväxt mäts som en förändring mellan två tidsperioder och ofta mäts tillväxt i nettoomsättningen. Det som försvårar är att företag köper andra företag och säljer företag som de äger vilket skapar en förändring i koncernstrukturen. Detta är enligt Malmqvist svårt att få grepp om i delårsrapporterna.

I ett kort perspektiv som ett kvartal kan valutaeffekter ha en stor betydelse och därför är informationen om valutaeffekter viktig, det är dock eftersatt i börsbolagens delårsrapporter generellt. Ibland är delårsrapporterna lite väl finansiella, då bolagen tar de nominella siffrorna rakt av och räknar ut att exempelvis resultatet har ökat tolv procent. Det kan analytikerna räkna ut själva. Det som analytikerna inte kan räkna ut är till exempel pris och volym. Kom vinsten på tolv procent tack vare att bolaget höjde priserna med tolv procent eller kom vinsten tack vare att volymen ökade med tolv procent? Företag kan vara dåliga på att beskriva grundläggande saker som pris och volym i delårsrapporterna.

4.14 Personlig intervju med Joachim Engelbrecht på Danske Bank

Joachim Engelbrecht arbetar som analytiker och aktiemäklare på Danske Bank. Engelbrecht läser främst de rapporter och analyser som bankens renodlade analytiker framställt, men utför även en del analyser själv. Han har varit verksam inom banksfären i ungefär 20 år. Intervjun ägde rum 2007-05-11.

Tillförlitlighet och pålitlighet är något som först kan utvärderas i efterhand, anser Engelbrecht. Tillförlitligheten bedöms inte aktivt, utan Engelbrecht kontrollerar främst att bolagen följer sina prognoser eller de förväntningar som han själv har haft. Viktigt är också att företagen inte i efterhand behöver ändra på den offentligt gjorda informationen. Stämmer

Empiri

prognoserna ökar det tillförlitligheten i de kommande delårsrapporterna. I de flesta fallen stämmer prognoserna väl och inga löften behöver således rivas upp.

Engelbrecht läser ofta delårsrapporterna indirekt via analytikernas rapporter. Analytikernas rapporter är utsatta för kommentarer och åsikter från företagen då dessa markerar gentemot analytikerna om de ligger för högt eller för lågt i sina prognoser. Exempelvis kan företagen betona att försäljningen på ett visst område skiljer sig från det som analytikern antagit, varpå analytikern eventuellt reviderar sin förväntan. Detta är ett sätt på vilket även kvaliteten i analytikernas analys höjs.

En delårsrapport är för Engelbrecht aktuell en relativt kort period. Vanligtvis en till två veckor efter det att den har släppts. Många delårsrapporter kommer under kort period och de brukar läsas igenom en gång och sedan är arbetssättet att gå vidare till ett annat företag och deras delårsrapport. Renodlade analytiker använder delårsrapporterna längre, då rapporterna har ett historiskt jämförbarhetsvärde.

Rapporteringstakten har ökat rent historiskt sett. Engelbrecht anser att snabbheten är bra men det får självklart inte gå ut över kvaliteten. Överlag har svenska bolag en god kvalitet på redovisningen med en god transparens och med en tillfredsställande snabbhet.

En av revisor utförd översiktlig granskning, av ett företags finansiella delårsinformation, är inte något som Engelbrecht anser öka rapporternas tillförlitlighet. Det är tillräckligt med den revision som görs av årsredovisningen. Detta då det är svårt för revisorn att, i sitt förfarande vid översiktlig granskning, fånga upp alla eventuella felaktigheter. Som exempel nämns företaget Fly Me vars delårsrapporter översiktligt granskades av företagets revisor. Revisorerna skyller nu ändå i efterhand felaktigheterna på företaget.

Den information som för närvarande presenteras i svenska noterade företags delårsrapporter anser Engelbrecht vara tillräcklig. Även om komplettering av viss information eventuellt kan vara önskvärd, är det en avvägning mellan företagets öppenhet och att inte avslöja information som är skadlig för företaget. Reglerna i noteringsavtalet om vad som skall vara med i en delårsrapport är idag tillfredsställande.

De företag som Engelbrecht följer kan han kontakta och framföra åsikter till om det är något som han anser att de inte tillräckligt tydligt informerar om. Vidare upplever han att företagen är lyhörda och tar till sig av de åsikter som framförs. Det är troligt att företagen uppskattar att det finns en viss bevakning från andra användare än analytiker.

Framöver spår Engelbrecht att rapporteringen fortsätter att gå snabbare. Gällande tillförlitligheten i de svenska bolagens rapportering har den överlag hela tiden varit god, även när rapporteringstakten har ökat. Företagen ligger väl framme gällande öppenhet och redovisningskvalitet ur en internationell jämförelse. Därför är den svenska marknaden intressant för utländska aktörer, då dessa vågar lita på bokslut, delårsrapporter samt

noteringsprospekt. Vidare tror Engelbrecht att informationskravet kan komma att öka via lagstiftnings-, revisions- och noteringskrav. Harmoniseringsförsöken från EU kommer även att påverka rapporteringen via exempelvis en ökad formalisering. Detta kan visserligen öka jämförbarheten internationellt, men det finns en risk för att informationen i delårsrapporterna blir mindre väsentlig för användarna.

4.15 Personlig intervju med Patrik Setterberg på Danske Bank

Patrik Setterberg är sedan tre år tillbaka analytiker på Danske Bank, där han arbetar med små och medelstora verkstadsbolag. Vidare har Setterberg erfarenhet av att analysera delårsrapporter sedan fem år. Intervjun ägde rum 2007-05-11.

För att Setterberg skall anse informationen som företagen presenterar som pålitlig krävs en konsistens i rapporteringen. Med detta menar han att rapporterna skall sammanställas och presenteras på ett liknande sätt gällande siffermaterialet över tiden. Om detta inte görs försvåras bedömningen av den underliggande verksamhetens utveckling varpå det blir svårare att bedöma tillförlitligheten i rapporten. En sak som minskar konsistensen är föränderlig lagreglering vilken gör att företagen måste förändra de principer som de använder i redovisningen.

Den finansiella delårsinformation som företagen presenterar anser Setterberg överlag vara tillförlitlig. Han har inte erfarenhet något som tyder på motsatsen, vilket är bra då delårsrapporterna är en analytikers viktigaste informationskälla. Detta menar Setterberg främst gäller den finansiella informationen. Den strategiska informationen finns ofta tillgänglig via andra kanaler.

Setterberg tycker att för hans skull är delårsrapporterna alltid, eller åtminstone under lång tid, aktuella. Äldre rapporter används i hög utsträckning för att undersöka till exempelvis säsongsbetonade mönster och företagets utveckling över längre perioder. Genom en sådan undersökning ges möjlighet att bedöma konsistensen mellan det som företaget anfört och prognostiserat och det som senare rapporterats. Det viktigaste är inte huruvida delårsrapporterna är positiva gällande framtida bedömningar och prognoser utan att dessa är realistiska, för att marknaden i efterhand inte skall bli besviken. Det handlar alltså om en trovärdighet i prognoserna, menar Setterberg. I Danmark offentliggörs delårsrapporterna i genomsnitt ungefär en månad senare än vad de görs i Sverige. Detta har sin grund i rådande skillnader i reglering länderna emellan. Även om de svenska delårsrapporterna presenteras snabbare sätter Setterberg inte mindre tilltro till dessa. Tvärtom tror han heller inte att de danska rapporterna är mer genomarbetade än de svenska trots att företagen där har längre tid på sig att presentera delårsrapporterna.

Angående huruvida revisorernas översiktliga granskning bidrar till att öka delårsrapporternas tillförlitlighet säger Setterberg att han inte tror att den tillför något. Eftersom de fyra delårsrapporterna summeras upp till en årsredovisning vilken revideras vill företagen inte

riskera att missköta delårsrapporteringen. Ett sådant förfarande skulle inte vara hållbart i längden då marknaden skulle mista förtroendet för företaget. Setterberg ser därför inget behov av att införa krav på översiktlig granskning av delårsrapporterna.

Setterberg anser att det inte finns några allvarliga problem eller svårigheter med analyser av delårsrapporterna, även om intressant information i vissa fall kan saknas. Det som han ibland kan sakna är konsistens mellan ett företags rapporter. Förutom att redovisningsprinciperna kan förändras händer det att företag väljer att strukturera om verksamheten. Detta kan leda till svårigheter med att undersöka företagets finansiella utveckling och resultat över tiden.

Analytikerna har ett visst inflytande över bolagens delårsrapportering tror Setterberg. De främsta kunderna av Danske Banks analyser är fondförvaltare och andra kapitalägare. Dock läser även företagen analyserna och tar i viss utsträckning till sig av de kommentarer och åsikter som framgår. Om ett företag märker att flera användare av delårsrapporterna har liknande åsikter ökar företagets incitament att i framtiden exempelvis komplettera med ytterligare information i rapporterna. De kommentarer som analytikerna gör kan bland annat handla om att viss information borde ha offentliggjorts via pressrelease, istället för att för första gången presenteras i delårsrapporten som publiceras senare.

Något som Setterberg vill se är en förbättring av i de svenska företagens rapporter är framtida prognoser. Det finns två faktorer som är viktiga för en analytiker. Den ena benämns guidance och den andra outlook. Guidance är kortsiktiga finansiella målsättningar, exempelvis att ett företag vill öka marginalerna med tio procent till nästa kvartal. Outlook är en beskrivning av marknadsförhållanden, exempelvis att företaget ser fortsatt goda marknadsmöjligheter i Asien men en fallande utveckling i USA. Att rapportera outlook är svenska företag bättre på än att rapportera guidance. Jämfört med danska och amerikanska bolag är svenska bolag sämre på att rapportera en gedigen guidance, då de har mindre specifika uppgifter om framtiden. Detta är något som Setterberg tror att analytiker överlag efterlyser en förbättring av.

4.16 Personlig intervju med Karrim Hajee på Dunross & Co

Karrim Hajee är civilekonom och arbetar sedan tre år tillbaka som senior analytiker på Dunross. Innan dess har han bland annat varit verksam som analytiker i London. Intervjun genomfördes 2007-05-15.

Analytikerna på Dunross utgår från att delårsrapporterna är tillförlitliga berättar Hajee. De lägger ingen större kraft på att bekräfta tillförlitligheten, då det skulle vara alltför krävande. Som kontroll i efterhand kan en metod vara att undersöka om företagen behöver revidera någon rapport till årsbokslutet. För pålitligheten är det viktigt att informationen finns tillgänglig för att analytikern ska kunna följa företagets tillvägagångssätt.

Delårsrapporter är generellt sett en viktig informationskälla för analytiker. Dunross verkar på köpsidan men de använder sig huvudsakligen av säljsidans analys. De gör inga djupgående

Empiri

analyser initialt utan använder i huvudsak delårsrapporterna för uppföljning av företagens prognoser och utveckling. Detta sker främst i de bolag som utgör en stor del av Dunross aktieportfölj. Analytikern använder alltså delårsrapporten för att kontrollera huruvida helårsuppskattningarna ser hållbara ut bland annat genom att undersöka efterlevnaden av företagets prognoser. När exempelvis första delårsrapporten presenteras analyseras denna i syftet att se om företaget levererar i enlighet med helårsprognoserna.

Hajee anser generellt sett att de större noterade svenska bolagen håller en mycket god klass på sina delårsrapporter, speciellt på de formella delarna. Detta kommer bland annat av Sveriges anglosaxiska redovisningsbakgrund och Sverige har länge varit drivande inom redovisningsområdet. Sverige ligger således bra till i jämförelse med de flesta europeiska och andra länder runt om i världen. Det som en analytiker eventuellt kan sakna i svenska delårsrapporter är en tydligare beskrivning av företagets konkurrent- och marknadssituation.

Hajee anser att delårsrapporterna blir inaktuella när de släppts och marknaden har reagerat på dem. När börskursen har anpassat sig efter informationen i delårsrapporterna är de inte aktuella längre. De har dock alltid ett visst historisk värde. Något som är viktigt för analytiker för att kunna se företags utveckling med mera. En analytiker vill ha rapporten snabbt, då den har ett färskhetsvärde. Om en rapport dröjer finns det en risk att folk börjar undra om allt står rätt till i företaget.

Som analytiker fäster Hajee en viss vikt vid det faktum att en delårsrapport har granskats översiktligt av en revisor. Han menar att det är önskvärt att ha en oberoende professionell bedömning av delårsrapporten. För företagen är det en kostnadsfråga, men för läsaren medför det en trygghet. Om krav på översiktlig granskning införs förespråkar Hajee att det sker i form av självreglering, då detta är den smidigaste formen av reglering. Han ser vidare en risk med intressekonflikt i och med att många revisionsfirmor agerar både som rådgivare och granskare.

När en analytiker analyserar en rapport bör han hela tiden tänka på att redovisning bygger på konstruerade regler, anser Hajee. Det finns alltså ingen absolut sanning utan det finns utrymme för företagen att i viss utsträckning presentera informationen enligt deras behov. Ett exempel på detta är avskrivningar, som företag kan redovisa på skilda sätt. Detta försvårar jämförbarheten mellan olika företags delårsrapporter. Dock kan det vara bra för att det finns ett visst spelrum för företagen, då de kan skapa en mer rättvisande bild. Den största utmaningen för en analytiker är ofta att finna sätt att jämföra två vitt skilda företag. Formalisering är enligt Hajee därför önskvärt. Om alla redovisar på samma sätt ökar tillförlitligheten då jämförbarheten mellan företagen ökar. Självklart måste det även finnas en viss flexibilitet för att passa företagets olika verksamheter. Vissa branscher är mer komplicerade än andra, till exempel måste ett försäkringsbolag lämna mycket information för att en användare skall kunna få en bild av företagets verksamhet. Detta har också gjort att en analytiker idag brukar följa ett visst antal bolag lite närmare. Denna anpassade information anser Hajee att svenska bolag är bra på att kommunicera.

När Dunross innehav i ett företag blir stort brukar analytikerna träffa bolaget. Vid mötena brukar analytikerna ta upp de frågor, åsikter och kommentarer som de har på delårsrapporterna. Dock är det inte önskvärt att företagen skall ändra för mycket i rapporteringen då detta försämrar kontinuiteten, vilket i sin tur försämrar jämförbarheten. De åsikter som analytikerna lämnar brukar företagen vara lyhörda för. Hajee tror att företagen är måna om att kommunicera all väsentlig information. Ju mer information som ges desto bättre, då en analytiker har kompetensen att sälla bort den oväsentliga informationen.

Gällande framtiden tror och hoppas Hajee att regleringen kommer att medföra ökad harmonisering och krav på mer informationslämnande. Länder är ofta på olika nivåer vilket betyder att då Sverige ligger väl framme med redovisningsfrågor kommer harmoniseringskraven inte påverka oss i samma utsträckning som för många andra länder. Svenska bolag möter redan de flesta kraven. Ökad information är bra men ofta går det ändå att komma åt information, exempelvis via företagets hemsidor och IR-funktioner, vilket gör att all information inte behöver stå i just delårsrapporterna. Dock finns det också en risk med för mycket information och det är att väsentligheten och överskådligheten i informationen kan minska.

4.17 En kort fråga till Kollegiet för Svensk Bolagsstyrning

I den nuvarande Koden står det att "bolagets halvårs- eller niomånadersrapport skall översiktligt granskas av bolagets revisor". Kollegiet för Svensk Bolagsstyrning kontaktades därför via telefon för att höra om det är Kollegiets avsikt att skärpa Kodens regler och kräva översiktlig granskning av alla delårsrapporter framöver? Intervjun ägde rum 2007-05-16.

Per Lekvall, ledamot i Kollegiet, svarade att det för närvarande inte finns någon avsikt att införa en översiktlig granskning på alla delårsrapporter, men att det i framtiden kan bli aktuellt. En översiktlig granskning kommer däremot inte införas på alla delårsrapporterna på en och samma gång då det skulle kunna bli en för stor omställning för bolagen. Lekvall tror vidare inte att Kollegiet inom överskådlig tid kommer att öka kraven på sådan granskning. Däremot är det möjligt att kraven på detta kommer att öka från EU:s håll.

5. ANALYS

I syfte att svara på uppsatsens frågeställningar kommer allt insamlat material att analyseras under tre teman. Inledningsvis analyseras noterade bolags perspektiv. Därefter analyseras revisorers perspektiv och slutligen analytikens perspektiv.

5.1 Noterade bolags perspektiv

Tillförlitligheten säkerställdes av bolagen främst genom att ha goda rutiner och processer för att framställa delårsrapporterna. De undersökta företagen ansåg att goda rutiner uppnås genom ett liknande tillvägagångssätt under en längre period. Vanligtvis tar bolagen fram månadsbokslut på samma sätt månad efter månad och det upplevdes inte tillkomma några speciella svårigheter vid delårsrapporteringen enligt bland annat Österbacka på Hemtex, Ahlberg på Vitrolife och Sunqvist på Sigma. I och med införandet av nya lagar och regleringar kan företagens rutiner komma att förändras, något som Sikström på Volvo tror kan försvåra säkerställandet av tillförlitligheten. Dock förebyggdes detta till viss del genom att, främst de större bolagen på Large Cap, i god tid försökte hålla sig uppdaterade med kommande förändringar i form av nya regler och standarder. De mindre företagen, på Mid och framförallt Small Cap, avvaktade och tog istället efter de större företagens tillämpningar eftersom det är de som ofta formar praxis. En god informationskälla och diskussionspartner som företagen kan använda sig av i syfte att hålla sig uppdaterade på ändringar och tolkningar gällande finansiell rapportering är Rådet för finansiell rapportering då de bistår med kunskap om reglering gällande finansiell rapportering.

För att ytterligare säkerställa kvaliteten på den finansiella delårsinformationen hade de undersökta företagen ett starkt fokus på att ha en god intern kontroll. Hermansson på Concordia påpekar att en god intern kontroll är viktigt för att minska riskerna för felaktigheter. Detta görs bland annat genom att inkludera den interna kontrollen i systemen, menade Hellström på Castellum. Intern analys av delårsrapporternas information, innan offentliggörandet, visade sig vara ett viktigt inslag. Genom att olika avdelningar på bolagen själva analyserade sina delar av delårsrapporterna noggrant, gjorde det att tillförlitligheten ansågs bättre än om delårsrapporteringen var helt centralstyrd. Detta eftersom avdelningarna själva hade bäst kunskap om och insyn i sina respektive områden. På Volvo lästes delårsrapporternas information ofta igenom flertalet gånger av personer på företaget för att säkerställa att det inte fanns några väsentliga och större fel. En röd tråd i hela delårsrapporten visade sig vara en användbar metod för att se om materialet innehöll några väsentliga fel. Flertalet av bolagen använde sig också av historisk data från tidigare delårsrapporter för att utröna trender i syfte att upptäcka avvikande poster. Upptäcktes avvikelser gjordes subjektiva bedömningar genom interna samtal för att avgöra om det handlade om väsentliga felaktigheter eller inte.

Som framgår av SÖG går den översiktliga granskningen inte lika djupt som revisionen. Detta var företagen medvetna om och ansåg därför att översiktlig granskning av delårsrapporterna överlag inte bidrog till mer tillförlitliga delårsrapporter. Anledningen var bland annat att företagen tyckte att de själva hade kompetensen inom företagens organisation. Revisorn skulle inte vara en del av företagens interna kontrollsystem, något som Sikström på Volvo framhöll. Det var inte revisorns uppgift att lära bolagen att redovisa, utan revisorn skall endast granska och objektivt kontrollera att gällande lagar och standarder följs enligt god redovisningssed. Denna syn delades inte av alla de mindre företagen då exempelvis Borås Wärfveri ofta uppskattade revisorn som en diskussionspartner då revisorn tillförde kompetens om bland annat kommande regler och standarder samt tillämpning av gällande reglering. Då de mindre företagen inte har en lika god intern kompetens inom redovisning blir antagligen revisorn mer integrerad i arbetet att framställa en delårsrapport.

En syn som dock delades av samtliga företag var att revisorns uttalande skapade en kvalitetsstämpel vilket marknaden antogs uppskatta. Däremot upplevde företagen inte att marknaden krävde någon översiktlig granskning av delårsrapporterna. Vidare skulle en översiktlig granskning innebära ökade kostnader och ta tid för företagen, då en revisor skulle behöva ställa frågor till personalen samt kräva granskningsunderlag. Eftersom företagen tyckte att delårsrapporternas tillförlitlighet var god ansågs den översiktliga granskningen inte tillföra något för tillförlitligheten. Vidare då bolagen inte upplevde att marknaden krävde översiktlig granskning, bidrog det antagligen till att bolagen inte såg de ökade kostnaderna som motiverade.

Enligt Stockholmsbörsens noteringsavtal och IAS 34 skall delårsrapporterna offentliggöras senast två månader efter rapportperiodens slut. Detta var inget problem för bolagen då dessa vanligtvis offentliggjorde delårsrapporterna tidigare. Företagen upplevde heller inte någon press från marknaden att publicera delårsinformationen tidigare. Även om det skulle vara fallet anser företagen förmodligen inte att en snabbare framtagningsprocess skulle påverka tillförlitligheten negativt, då företagen till viss del kan anpassa sig till en snabbare rapportering. Det som däremot kan medföra problematik för bolagen är om det inträffat en större händelse eller förändring under en rapportperiod. Exempel på detta kan vara företagsförvärv och större omorganisationer, vilket medför att mer resurser måste avsättas och att rutinerna till viss del förändras. För bolagen innebär det i sin tur att mer information måste bearbetas och analyseras. Noterade bolag säkerställer således sina delårsrapporters tillförlitlighet genom att ha god kontinuitet.

5.2 Revisorers perspektiv

Revisorerna ansåg att den översiktliga granskningen bidrog till att öka delårsrapporternas tillförlitlighet. Detta tack vare den objektiva kontrollen och den analytiska granskningen av delårsrapporten som den översiktliga granskningen medför. Även om revisorerna tyckte att kunnandet inom de noterade företagen överlag var god, menade bland annat Jonsson att revisorerna hade ett kompetensövertag gentemot de mindre företagen med avseende på

Analys

gällande och kommande lagar och regleringar. Den kunskap som revisorerna bidrar med kan således tänkas öka delårsrapporternas tillförlitlighet.

Den översiktliga granskningen görs främst för aktiemarknaden, men den anonyme revisorn tyckte även att bolagens styrelse har nytta av granskningen. Detta eftersom, som Lysér menade att, granskningen medför en objektiv kontroll och insyn. Vidare kan det vara bra om revisorerna är delaktiga löpande under året för att kunna erhålla en bättre förståelse för bolagens rutiner och interna kontrollsystem. Gällande den översiktliga granskningen blir kvaliteten på denna bättre om revisorn är vald revisor i företaget och följaktligen är delaktig vid den årliga revisionen. Som framgick av SÖG 2410 punkt 8 är de kontroller som revisorn utför vid den översiktliga granskningen mindre omfattande än de som görs vid revision. Således är den kunskap som revisorn skaffar sig om företagets interna kontroller vid revisionen viktig, då revisorn senare har med sig kunskapen och erfarenheterna till den översiktliga granskningen av delårsrapporterna, något som Lysér betonade. Om revisorn som utför den översiktliga granskningen inte har deltagit tidigare vid företagets revision, kan revisorn ha sämre kunskaper om de interna kontrollsystemen, vilket gör att granskningsprocessen försvåras. Revisorns kunskap om företagets verksamhet är även till stor hjälp när revisorn skall identifiera väsentliga händelser som inträffat under rapportperioden. Granskningen som görs vid revisionen av den interna kontrollen, leder till att kvaliteten på den interna kontrollen till viss del säkerställs även för delårsrapporteringen, då företagets rutiner under året är förhållandevis lika. Detta ansåg revisorerna ökade delårsrapporternas tillförlitlighet.

Revisorerna tror att en av anledningarna till att bolagen väljer att inte ha översiktlig granskning för samtliga delårsrapporter är kostnadsaspekten. Detta tas även upp i Stockholmsbörsens noteringsavtal vilka menar att rapportering medför ökade kostnader. Kostnaden för översiktlig granskning uppstår dels på grund av revisorns arvode och dels genom att företagets personal frångår sina arbetsrutiner för att bistå revisorn med svar på frågor. Lysér menade att även om företagen och marknaden inte ansåg att översiktlig granskning var nödvändig, var granskningen ändå till nytta. Revisorerna menade att den åsikt företagen hade, om att revisorns översiktliga granskning tar mycket resurser i anspråk, var obefogad. Det material som revisorn granskar skall företagen ändå ta fram och ha dokumenterat för sin egen del menade bland annat Jonsson. Revisorerna ansåg således att deras inblandning inte krävde något större merarbete för företagen. Det som tog tid var dock revisorns frågor till företagets personal.

I många fall var revisorn löpande delaktig i företagets redovisningsarbete även om något formellt översiktligt granskningsuttalande inte gjordes. Det löpande arbetet och den översiktliga granskningen underlättade revisionsarbetet och fungerade som input till denna. En annan anledning till att bolagen valde bort översiktlig granskning, enligt den anonyme revisorn, var att bolagen inte är vana vid att ha översiktlig granskning. Om bolagen tidigare inte haft översiktlig granskning utan har fått förlita sig på sina interna kontrollsystem och kompetensen inom bolaget samt om de inte känner påtryckningar från finansmarknaden att ha

Analys

en översiktlig granskning, finner företagen troligen inte att fördelen med granskningen är högre än nackdelarna.

De krav som ställs av SÖG ger inte samma kvalitetsstämpel på den finansiella informationen som en revision ger. Detta eftersom revisorn utför mindre detaljgranskning och verifiering av uppgifter och istället är inriktad på analytisk granskning med intervjuer som ett viktigt inslag. Revisorerna, bland annat Lysér, var väl medvetna om att det fanns en risk för att felaktigheter kunde förbises vid den översiktliga granskningen. Deras mål är att minimera riskerna för att väsentliga felaktigheter missas vid granskningen. Om fel upptäcks skall revisorn, enligt SÖG 2400 punkt 27, ta ställning till om felet är väsentligt för helhetsbilden av bolagets finansiella ställning och resultat. För att avgöra vad som är väsentligt ansåg revisorerna att deras samlade erfarenhet och kunskap om ett företag och bransch var av stor vikt för att från fall till fall bedöma graden av väsentlighet för ett fel. I vissa fall användes bestämda schablonbelopp och procentsatser vid bedömningen, vilket även överensstämmer med IASB:s föreställningsram för utformning av finansiella rapporter, punkt 30, som menar att det finns en tröskelnivå för om fel är väsentliga eller inte. Lysér och Jonsson framhöll att dialogen mellan revisorn och företagen är viktig.

Ett steg i att säkerställa tillförlitligheten i delårsrapporterna menade Jonsson var att företagen i förväg skulle identifiera de största och väsentligaste riskerna gällande företagens finansiella rapportering och redovisning. Genom att företagen identifierar riskerna och löpande följer dessa, skulle det i förlängningen medföra mer tillförlitliga delårsrapporter. Företagen får genom detta sätt en kontroll över riskerna, vilket i sin tur skulle kunna minska riskerna för väsentliga felaktigheter i delårsrapporterna. Om detta fungerar väl kan delårsrapporternas tillförlitlighet öka.

Effektiva rutiner hos företagen var också något som kan öka delårsrapporternas tillförlitlighet. För att rutinerna skall kunna anses som effektiva skall de vara enkla, smidiga och väl inarbetade. Detta är något som kan ta tid att få ordning på ansåg Jonsson. Nynoterade bolag kan därför i större utsträckning, än erfarna bolag, behöva ta hjälp från en revisor som kan dela med sig av sina tidigare erfarenheter om hur företagen skall gå tillväga vid framställandet av redovisningen.

Ett problem som den anonyme och Jonsson såg med delårsrapporternas tillförlitlighet var i de fall när företag genomfört större företagsförvärv under perioden. Förvärven medför ofta nya omfattande processer som tar mycket resurser i anspråk vilket i sin tur stör de normala rutinerna. Detta innebär också att det finns mindre tid över för kontroll och analys av delårsrapporternas innehåll. Revisorerna ansåg att delårsrapporternas tillförlitlighet var god, något som i likhet med företagen är mer självklart då de har tillgång till allt underliggande material. Den översiktliga granskningen är dock viktig för de intressenter vilka ej har tillgång till samma information då, som den anonyme revisorn menade, den översiktliga granskningen är en kvalitetsstämpel för marknaden.

5.3 Analytikers perspektiv

Något som är mycket viktigt för en analytiker är att kunna lita på delårsrapporterna då dessa är det viktigaste underlaget av räkenskapskaraktär för placeringsbeslut. Detta framkom i den tidigare forskningen av Aidanpää och Gustavsson samt av studiens respondenter. Analytikerna ansåg att delårsrapporterna överlag är tillförlitliga. Svenska bolag ligger ur en internationell synvinkel väl framme när det gäller öppenhet och kvalitet på den finansiella informationen tyckte Engelbrecht och Hajee.

Analytikerna reflekterade vanligtvis inte över huruvida innehållet i delårsrapporterna var korrekt eller ej. En metod som användes av bland annat Setterberg för att kontrollera delårsrapporternas tillförlitlighet, gällande prognoser, var att han jämförde den prognos som framgick i en delårsrapport med vad som faktiskt senare hände. Om prognoserna ofta visade sig ligga långt från verkligheten minskade förtroendet för prognoserna, vilket i sin tur ledde till att tillförlitligheten minskade. En annan metod, enligt Hajee, för att kontrollera korrektheten i den publicerade delårsinformationen, gällande företags finansiella ställning och resultat, var att vid årsbokslutet se om bolagen behövde revidera något tidigare lämnat delårsresultat. Om ett företag upprepade gånger omarbetade sitt tidigare lämnade delårsresultat minskade analytikernas förtroende för företagets framtida rapporter, då de ansågs mindre tillförlitliga.

En översiktlig granskning av delårsrapporterna hade dock varit bra menade analytikerna, då de inte ansåg sig ha tid eller kunskap för att på ett tillfredsställande sätt själva granska tillförlitligheten i rapporterna. Det är således önskvärt att ha en oberoende professionell bedömning av delårsrapporterna. Dock menade Malmqvist att den översiktliga granskningen var onödig då han inte har kunnat konstatera några väsentliga felaktigheter i de 150 till 200 delårsrapporterna som han har analyserat. Detta går i linje med Thompsons tankar om att det är viktigt att eliminera icke tillförlitlighet för att skapa tillförlitlighet. Då Malmqvist inte har sett tecken på felaktigheter har han inget motiv att misstro delårsrapporternas tillförlitlighet. För företagen är den översiktliga granskningen en kostnadsfråga, men för läsaren kan det tänkas att det medför en trygghet som ökar delårsrapporternas tillförlitlighet.

Jämförbarheten mellan delårsrapporterna ansågs av analytikerna som något mycket viktigt för att på ett korrekt sätt kunna bedöma företagens finansiella ställning och resultat. Detta framkom både vid intervjuerna och i teorin, då Fleuriet, ÅRL 9 kap. 4 § samt Stockholmsbörsens noteringsavtal säger att delårsrapporter skall vara jämförbara. För att jämförbarhet skall kunna vara möjlig krävs en röd tråd med konsistens i rapporteringen. Ett företags delårsrapporter skall se likartade ut från rapport till rapport för att utvecklingen skall vara lätt att följa menade Setterberg. Vanliga händelser för företagen tyckte analytikerna skulle kommenteras på ett liknande sätt. Annars blir jämförbarheten lidande. Jämförbarheten gör det också lättare för en analytiker att upptäcka eventuella avvikande poster vilka kan påverka deras helhetsbild av ett företag. Händelser under en period som kan medföra problem för jämförbarheten är större omorganisationer och företagsförvärv. Sådana händelser kan

Analys

medföra stora förändringar i företagens finansiella information, som nyckeltal, vilket försvårar möjligheterna att följa företagens underliggande utveckling.

På grund av kravet på jämförbarhet välkomnade analytikerna en harmonisering och formalisering gällande informationen i delårsrapporterna, vilket kan komma av en harmonisering av redovisningsreglerna. Dock menade analytikerna att ett visst utrymme skulle lämnas för fritt informationslämnande i delårsrapporterna. Detta för att företagen skulle kunna beskriva sin verksamhet på ett korrekt sätt. En för stark formalisering kan alltså leda till att den väsentligaste informationen blir mindre lättillgänglig för analytikerna, då relevant information för att förstå företagets verksamhet kan vara svår att hitta i delårsrapporterna.

Enligt IAS 34 punkt 25 skall all relevant information för att kunna förstå och bedöma kvartalet finnas i en delårsrapport. Ibland upplevde dock bland annat Setterberg och Hajee att intressant information saknades i delårsrapporterna. En analytiker skall enligt Reynolds och Wahlund agera rationellt och för att detta skall vara möjligt krävs ett komplett beslutsunderlag. Detta gör att om det saknas information i en delårsrapport behöver analytikerna få kompletterande information för att delårsrapporterna skall upplevas som tillförlitliga. Analytikerna ansåg att företagen var lyhörda och tillmötesgående på kommentarer om innehållet i delårsrapporterna. Om flertalet analytiker ställde liknande frågor ansågs företagen flexibla och påverkbara att förändra och komplettera sina delårsrapporter i framtiden.

Delårsrapporterna var enligt Hajee en färskvara. För att informationen skall vara relevant krävs det att offentliggörandet inte dröjer för länge. Snabbheten är en del av tillförlitligheten, vilken således gynnas om delårsrapporterna snabbt offentliggörs.

Avslutningsvis är redovisningsprocessen en kontinuerlig process, vilket innebär att de redovisade händelserna för en period finns tillgängliga för företagen direkt efter en periods slut. Vidare trodde Malmqvist och Setterberg att om en delårsrapports offentliggörande försenades inte skulle leda till att delårsrapporten blev mer genomarbetad. Istället väcks frågan om något är problematiskt med rapporteringen, eventuellt på grund av att företaget har dåliga rutiner för framtagandet av delårsrapporten. En annan risk som kan uppstå om delårsrapporters offentliggörande försenas är att viktig information kan läcka ut, vilket i sin tur påverkar delårsrapporternas tillförlitlighet negativt.

6. SLUTLIG REFLEKTION

Slutligen skall delårsrapporternas tillförlitlighet diskuteras djupare för att kunna ta fram en kunskap om hur tillförlitlighet kan skapas. Diskussionerna baseras på de erfarenheter som har erhållits under studiens gång samt på den tidigare analysen. Dessutom utvärderas löpande i kapitlet om hur väl teorin och empirin fungerade tillsammans. Avslutningsvis presenteras ett underkapitel med förslag på fortsatt forskning.

6.1 Avslutande diskussion

Uppsatsens ämne visade sig vara av praktisk relevans eftersom respondenterna uppfattade delårsrapportens tillförlitlighet och förtroende som något som alltid kan förbättras, samt att kunskapen kan bidra till att marknadens effektivitet ökar. Respondenterna ansåg därför att det är betydelsefullt att försöka ta fram en kunskap om hur producerare, granskare och användare ser på delårsrapporters tillförlitlighet då detta inte hade gjorts tidigare.

I analysen har det framkommit att företagen anser att tillförlitligheten i delårsrapporterna är god. Den interna kontrollen framhävs som viktig och företagen ansåg sin interna kontroll vara tillfredsställande. Detta stämmer överens med teorin som menar att tillförlitlighet skapas genom att eliminera icke tillförlitlighet. Har bolagen system som fångar in felaktigheter minskar riskerna för fel. Vidare skapar bolagen tillförlitlighet genom att ha enkla och väl inarbetade rutiner samt att de har en kontinuitet. Ur ett proaktivt syfte underlättar det också för företagen om de håller sig uppdaterade om kommande lagar och regleringar. Detta för att företagen i god tid skall kunna anpassa sina rutiner. Revisorernas bidrag till tillförlitligheten var, enligt respondenterna från företagen, begränsad. Då den översiktliga granskningen är mindre omfattande än revisionen riskerar felaktigheter att missas. Det är fördelaktigt om den revisor som utför den översiktliga granskningen även medverkar vid revisionen för att öka kunskapen och förståelsen för företaget och dess verksamhet. En granskning av den interna kontrollen är också mycket mer omfattande vid en revision menade företagen.

Gällande revisorn kan det diskuteras vad revisorns bidrag för delårsrapporternas tillförlitlighet egentligen innebär. Bolagen, vilka tar fram informationen, kommer troligtvis alltid anse att den information som de tar fram är tillräckligt tillförlitlig. Detta är naturligt då företagen har den bästa insynen i organisationen. En analytiker däremot kan inte ha en sådan god insyn i företagen. Därför kan inte analytikern själv bedöma tillförlitligheten i det finansiella materialet som företagen producerar. Då revisorn har bättre insyn än analytikerna i företagen blir revisorns granskning en objektiv kontroll vilken analytikerna anser önskvärt. Således är revisorns granskning av vikt för att marknaden skall kunna känna en tillförlitlighet för företagens finansiella rapporter.

Slutlig reflektion

Om det finns en god reglering av företagens delårsrapporter fungerar det som en kvalitetsstämpel för analytikerna. Vetenskapen om att regleringen som företagen måste följa säkerställer kvaliteten på den finansiella informationen gör i sin tur att delårsrapporterna, ur analytikernas synvinkel, blir mer tillförlitliga.

Analytikernas viktigaste beslutsunderlag är som det tidigare har nämnts delårsrapporterna och därför är det viktigt att de har en god tilltro till delårsrapporterna. För att kunna bedöma tillförlitligheten vill analytikerna att det finns en jämförbarhet och konsistens i delårsrapporterna. Teorin om analytikens synsätt stämmer väl överens med empirin då de båda visar att analytikerna eftersträvar en jämförbarhet. Analytikerna ansåg att delårsrapporternas tillförlitlighet var god. För att analytikerna skall kunna anse delårsrapporternas information som tillförlitlig bör de erhålla all relevant information om företaget, annars kan de inte agera rationellt utifrån företagets faktiska verklighet när de gör sina prognoser.

Genom att företagen och analytikerna har en god kontakt och kommunikation får analytikerna en möjlighet att påverka innehållet i delårsrapporterna, vilket i sin tur gör att helhetsbilden blir tydligare. Vidare menar teorin att det finns en koppling mellan förtroende och tillförlitlighet. För att få en bättre tillförlighet behövs det goda relationer mellan företagen och analytikerna. Detta stämmer också överens med teorin som menar att det är viktigt att eliminera icke tillförlitlighet. Har företagen och analytikerna en god kommunikation kan således tillförlitligheten stärkas, då analytikerna tar upp sådant som är icke tillförlitligt.

Ett område som visade sig vara intressant är huruvida harmoniseringen och formaliseringen av delårsrapporterna kommer att trappas upp i Sverige samt om detta är att föredra eller inte. Här var det dock blandade åsikter bland företagen, revisorerna och analytikerna. Vissa respondenter menade att en sådan utveckling är önskvärd då jämförbarheten mellan olika företags delårsrapporter ökade, medan andra ansåg att det fanns risk för att delårsrapporterna blev sämre anpassade till varje företags unika situation. Det vore således bra om regleringen delades upp. En reglering för den finansiella informationen och en reglering för den övriga informationen i delårsrapporterna. Den finansiella informationen, där resultat och finansiell ställning presenteras, bör formaliseras för jämförbarhetens skull. Övrig information, som skall spegla företagets marknadssituation och framtidsutsikter, bör vara anpassad till företagets specifika situation och inte vara alltför formaliserad.

Utvecklingen framöver för delårsrapporterna kommer att bli spännande att följa. Hur tillförlitligheten skapas kommer att bero på hur företagen arbetar och dess rutiner vilka påverkas av nya lagar och regler som kommer att införas. Den reglering som är på gång från europeiskt håll tyder på en medvetenhet om delårsrapporternas vikt för en effektiv marknad. En utveckling som leder till en mer jämförbar redovisning när det gäller den finansiella rapporteringen är att föredra, dock får inte företagets subjektiva bedömning och beskrivning försvinna för den övriga rapporteringen. Den översiktliga granskningen av delårsrapporterna kommer troligtvis att utökas längre fram i tiden. Då EU vill öka harmoniseringen och jämförbarheten mellan medlemsländerna kan krav på granskning komma från deras håll.

Slutlig reflektion

Detta då det kan vara svårt för en analytiker att ha tillfredsställande kunskap om ett annat lands reglering.

Avslutningsvis kan tillförlitliga delårsrapporter skapas om företag kan hantera större händelser, som exempelvis företagsförvärv, på ett effektivt sätt. Det är också viktigt att företagen är proaktiva i sitt agerande då det är företagen som ansvarar för att delårsrapporterna är tillförlitliga, det är inte revisorns eller lagstiftarnas ansvar.

6.2 Förslag till fortsatt forskning

Det skulle vara intressant att studera åsikter om delårsrapporternas tillförlitlighet ur en internationell synvinkel. I och med att redovisningen går mot att bli mer harmoniserad skulle en sådan forskning vara relevant.

Ett annat förslag till fortsatt forskning kan vara att studera rutiner avseende intern kontroll och ställa olika företags rutiner mot varandra för att utröna för- och nackdelar med de olika tillvägagångssätten.

Det vore vidare intressant att undersöka vilken riktning regleringen kring delårsrapportering är på väg, för att ta fram en kunskap som bolagen kan använda för att kunna anpassa sig i god tid innan kommande förändringar implementeras.

Slutligen föreslås en studie som undersöker i vilken utsträckning delårsrapporters information kan vinklas då delårsrapporterna är ett viktigt dokument för aktiemarknaden.

KÄLLFÖRTECKNING

Lagstiftning

Årsredovisningslagen (SFS 1995:155)

Förarbeten

SOU 2004:47, *Näringslivet och förtroendet*

Övrig reglering

FAR (2007), *Samlingsvolymen 2007 Del 1*, Stockholm: FAR Förlag AB

FAR (2007), *Samlingsvolymen 2007 Del 2*, Stockholm: FAR Förlag AB

IAS 34 Delårsrapportering

RR 31 Delårsrapportering för koncerner

Stockholmsbörsens noteringsavtal, 2006-01-01

Svensk kod för bolagsstyrning, 2004

SÖG 2400 Översiktlig granskning av finansiella rapporter

SÖG 2410 Översiktlig granskning av finansiell delårsinformation

Litteratur

Andersen, I. (1998), *Den uppenbara verkligheten*, Lund: Studentlitteratur

Befrin, E. (1994), *Forskningsmetodik och statistik*, Lund: Studentlitteratur

Bryman, A. (1997), *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*, Lund: Studentlitteratur

Denscombe, M. (2000), *Forskningshandboken*, Lund: Studentlitteratur

Edenhammar, H. & Thorell, P. (2005), *Företags redovisning - Att förstå årsredovisningar*, 5:e upplagan, Uppsala: Lustus

- Fleuriet, M. (2003), *Finance, a fine art*, West Sussex: John Wiley & Sons Ltd
- Frandsen, A-C. (2004), *Rum, Tid och Pengar - en studie om redovisning i praktiken*, Göteborg: BAS
- Herbert, S. (1982), *Models of man*, USA: New York: Wiley
- Holme, I. M. & Solvang, B. K. (1997) *Forskningsmetodik - om kvalitativa och kvantitativa metoder*. 2:a upplagan, Lund: Studentlitteratur
- Hägg, I. & Wiedersheim-Paul, F. (1994), *Modeller som redskap - att hantera företagsekonomiska problem*, Malmö: Liber-Hermods
- Kvale, S. (1997), *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Lund: Studentlitteratur
- Lantz, A. (1993), *Intervjumetodik*, Lund: Studentlitteratur
- Lundahl, U. & Skärvad, P-H. (1999), *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*, 3:e upplagan, Lund: Studentlitteratur
- Malmqvist, P. (1999), *Tendenser i börsbolagens delårsrapporter*, Stockholm: Stockholms fondbörs
- May, T. (2001), *Samhällsvetenskaplig forskning*, Lund: Studentlitteratur
- Patel, R. Davidson, B. (1994) *Forskningsmetodikens grunder*, 2:a upplagan, Lund: Studentlitteratur
- Reynolds, L. G. (1982), *Micro Economics - Analysis and policy*, 4:e upplagan, Homewood: Richard D Irwin Inc
- Ross, A., R., Westerfield, W., R. & Jaffe, J. (2002), *Corporate Finance Book*, 4:e upplagan, New York: McGraw-Hill
- Smith, D. (2006), *Redovisningens språk*, 3:e upplagan, Lund: Studentlitteratur
- Svernelöv, C. (2006), *Svensk kod för bolagsstyrning med kommentarer för praktisk tillämpning*, 2:a uppl, Stockholm: Norstedts Juridik AB
- Thompson, D. F. (2004), *Restoring responsibility*, New York: Cambridge University Press
- Wahlund, R. (2006), *Att fatta beslut under osäkerhet och risk*, Stockholm: Nordstedts Juridik
- Wallén, G. (2003), *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*, 2:a upplagan, Lund: Studentlitteratur

Artiklar

Ehlin, Å. (2006), *Övervakningspanelen läggs ner - Stockholmsbörsen tittar på olika alternativ*, Balans, nummer 11

Nordman J (2005), *IAS 34: Delårsrapportering*, Kurspapper från Företagsekonomiska institutionen Åbo Akademi

Pinch, T. & Bijker W. (1984), *The Social Construction of Facts and Artifacts*, Social Studies of Science, nummer 14, London: Sage Publications

Thaler, R. (1980), *Towards a positive theory of consumer choice*, Journal of Economic Behavior and Organization, nummer 1

Uppsatser

Aidanpää, C. & Gustavsson, S. (2001), *Företagsvärdering i den nya ekonomin*, Kandidatuppsats, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet

Folkesson, D. & Kusecek, D. (2006), *Informationsgap? En undersökning om hur företag kommunicerar med analytiker*, Magisteruppsats, Ekonomihögskolan vid Lunds universitet

Internetkällor

Aktiemarkandsnämnden:

<http://www.aktiemarknadsnamnden.se/om.asp> (2007-05-18)

Föreningen för god sed på värdepappersmarknaden:

<http://www.godsedpavpmarknaden.se/foreningen.asp> (2007-05-23)

<http://www.godsedpavpmarknaden.se/files/Pressmeddelande20053.pdf> (2007-05-17)

International Accounting Standards Board (IASB):

<http://www.iasb.org/About+Us/About+IASB/About+IASB.htm> (2007-05-20)

International Federation of Accountants (IFAC):

http://www.ifac.org/Members/DownLoads/2007_IAASB_Handbook.pdf (2007-04-19)

Kollegiet för Svensk Bolagsstyrning:

<http://www.bolagsstyrningskollegiet.se/sv/0000017.asp> (2007-05-18)

Näringslivets Börskommitté:

http://www.naringslivetsborskommitte.se/Om_Naringslivets_Borskommitte.asp (2007-05-20)

http://naringslivetsborskommitte.webdoc.nu/files/Befattningshavare_2002_v2.pdf (2007-05-20)

Rådet för finansiell rapportering:

<http://www.radetforfinansiellrapportering.se> (2007-05-20)

Databaser

Business Source Premier

<http://search.ebscohost.com> (2007-04-26)

Google Scholar

<http://scholar.google.se> (2007-04-25)

Göteborgs universitetsbibliotek - Bibliotekskatalogen GUNDA

<http://www.ub.gu.se/gunda> (2007-04-24)

Respondenter

Ahlberg, Anna - Ekonomi- och informationschef på Vitrolife AB

Anonym - Manager och auktoriserad revisor

Borg, Stefan - Controller på Borås Wäfveri AB

Engelbrecht, Joachim - Analytiker och mäklare på Danske Bank

Hajee, Karrim - Senior analytiker på investmentbolaget Dunross & Co

Hellström, Håkan - Verkställande direktör på Castellum AB

Hermansson, Göran - Ekonomichef på Concordia Maritime AB

Jonsson, Fredrik - Manager och auktoriserad revisor på Deloitte

Lekvall, Per - Ledamot i Kollegiet för Svensk Bolagsstyrning

Lysér, Conny - Manager och auktoriserad revisor på KPMG

Malmqvist, Peter - Analyschef på Nordnet och utredare åt Stockholmsbörsen

Ragnå, Beng - Chef för Investor Relations på Handelsbanken AB

Setterberg, Patrik - Analytiker på Danske Bank

Sikström, Anna - IFRS Accounting Expert på Volvo AB

Sundqvist, Lars - Ekonomichef på Sigma AB

Österbacka, Esko - Business Controller på Hemtex AB

Bilaga 1 - Frågeformulär till noterade bolag

Studiens syfte är att undersöka hur tillförlitligheten i svenska börsbolags delårsrapporter säkerställs samt huruvida revisorer och analytiker anser att delårsrapporter är tillförlitliga. Syftet är att nå en kunskap om hur tillförlitlighet kan skapas för att sedan kunna sprida kunskapen vidare och väcka en medvetenhet hos noterade bolag, revisorer och analytiker.

Frågor

1. Berätta gärna kort om din erfarenhet, din befattning och dina arbetsuppgifter på företaget.
2. Enligt dig, för vem görs delårsrapporterna?
3. Vem på företaget är det som styr delårsrapporternas innehåll?
4. Finns det några speciella svårigheter med delårsrapportering?
5. Vad anser du karaktäriserar pålitlig information?
6. Känner ni er pressade att ta fram delårsrapporter snabbt och påverkas ni av detta?
7. Hur länge anser du att delårsrapporters information är aktuell?
8. Hur säkerställer ni delårsrapporternas tillförlitlighet? Hur skapar ni tillförlitlighet i rapporterna?
9. En händelse skall (enligt bland annat IAS 34) tas med i delårsrapporterna om den är väsentlig. Hur bedöms vad som för en användare är en väsentlig post? Har ni någon rutin för att avgöra om en händelse är väsentlig för användarna?
10. Varför har ni eller varför har ni inte en översiktlig granskning av delårsrapporterna utförd av revisor?
11. Anser du att en översiktlig granskning skulle öka delårsrapportens tillförlitlighet?
12. Tycker du att en översiktlig granskning av finansiell delårsinformation bör vara ett krav?
13. Följer ni upp användarnas åsikter om och reaktioner på delårsrapporterna?
14. Hur tror du att delårsrapporteringen för noterade företag kommer att utvecklas framöver?
15. Finns det något annat relevant som du anser inte har framkommit, eller har du något övrigt att tillägga?

Bilaga 2 - Frågeformulär till revisorer

Studiens syfte är att undersöka hur tillförlitligheten i svenska börsbolags delårsrapporter säkerställs samt huruvida revisorer och analytiker anser att delårsrapporter är tillförlitliga. Syftet är att nå en kunskap om hur tillförlitlighet kan skapas för att sedan kunna sprida kunskapen vidare och väcka en medvetenhet hos noterade bolag, revisorer och analytiker.

Frågor

1. Berätta gärna kort om din erfarenhet, din befattning och dina arbetsuppgifter som revisor.
2. Vad tycker du karaktäriserar pålitlig information?
3. Hur länge anser du att delårsrapporters information är aktuell?
4. På vilket sätt och anser du att en översiktlig granskning ökar delårsrapportens tillförlitlighet?
5. Tycker du att en översiktlig granskning av finansiell delårsinformation bör vara ett krav?
6. För vem görs den översiktliga granskningen?
7. Vilka felaktigheter riskerar att uppkomma i och med att det inte finns någon omfattande detaljgranskning av delårsrapporterna?
8. Hur bedöms huruvida den interna kontrollen är effektiv i syftet att fånga upp eventuella fel eller oegentligheter?
9. Hur bedömer du om företagen har tagit med alla väsentliga poster?
10. Hur bestäms vilka felaktigheter som är väsentliga?
11. Finns det några speciella svårigheter med delårsrapportering?
12. Varför tror du att vissa företag väljer att inte granska sina delårsrapporter?
13. Hur tror du att delårsrapporteringen för noterade företag kommer att utvecklas framöver?
14. Finns det något annat relevant som du anser inte har framkommit, eller har du något övrigt att tillägga?

Bilaga 3 - Frågeformulär till analytiker

Studiens syfte är att undersöka hur tillförlitligheten i svenska börsbolags delårsrapporter säkerställs samt huruvida revisorer och analytiker anser att delårsrapporter är tillförlitliga. Syftet är att nå en kunskap om hur tillförlitlighet kan skapas för att sedan kunna sprida kunskapen vidare och väcka en medvetenhet hos noterade bolag, revisorer och analytiker.

Frågor

1. Berätta gärna kort om din bakgrund som analytiker och din erfarenhet av delårsrapporter?
2. Vad anser du karakteriserar pålitlig information?
3. I vilken utsträckning och hur använder du som analytiker delårsrapporterna som beslutsunderlag?
4. Hur bedömer du att delårsrapporterna är tillförlitliga?
5. Hur länge anser du att delårsrapporters information är aktuell?
6. Förändras ditt förtroende för delårsrapporterna om de kommer ut snabbt eller om det tar längre tid innan de offentliggörs?
7. Anser du att en översiktlig granskning ökar delårsrapportens tillförlitlighet?
8. På vilket sätt skulle en analytiker, eller du själv påverkas av det faktum att en delårsrapport är översiktligt granskad?
9. Tycker du att översiktlig granskning av finansiell delårsinformation bör vara ett krav?
10. Vilka är de huvudsakliga problemen när en analytiker skall tolka en delårsrapport?
11. Brukar du som analytiker framföra åsikter och kommentarer om delårsrapporterna till företagen?
12. Hur tror du att delårsrapporteringen för noterade företag kommer att utvecklas framöver?
13. Finns det något annat relevant som du anser inte har framkommit, eller har du något övrigt att tillägga?